

SPIS TREŚCI

Część I. Objąsnienia i przypomnienia	7
Święta ruchome w Roku Pańskim 2019	7
A. Wykaz znaków i skrótów	8
B. Tabela pierwszeństwa dni liturgicznych.....	11
C. Uproszczenie kalendarza diecezji polskich.....	13
D. Uwagi dotyczące odprawiania Mszy św.	14
I. Wybór Mszy i jej części	15
II. Zasady wyboru Modlitwy eucharystycznej.....	19
III. Msze św. obrzędowe.....	21
IV. Msze św. w różnych potrzebach.....	27
V. Msze św. wotywnne	29
VI. Struktura Mszy św. oraz jej elementy i części.....	30
VII. Znaczenie i godność sprawowania Eucharystii.....	38
E. Przechowywanie Najświętszej Eucharystii i jej kult poza Mszą św.	44
I. Przechowywanie Najświętszej Eucharystii	44
II. Inne formy kultu Najświętszej Eucharystii poza Mszą św.....	46
III. Adoracja Najświętszego Sakramentu	48
IV. Procesje Eucharystyczne	48
V. Nabożeństwa Eucharystyczne	49
F. Liturgia Godzin	50
I. Obchód dni liturgicznych w ciągu roku	50
II. Wspólne odprawianie Liturgii Godzin	50

G. Ważniejsze dekryty i zarządzenia.....	51
I. Aktualne przepisy dotyczące praktykowania pokuty	51
II. Przepisy dotyczące odpustów.....	52
III. Msze św. za parafian	57
IV. Msze św. w domu chorego	58
V. Komunia św. pod dwiema postaciami.....	58
VI. Dwukrotne przyjęcie Komunii św. tego samego dnia.....	60
VII. Wieczna adoracja w archidiecezji	60
Plan wiecznej adoracji Najświętszego Sakramentu	62
VIII. Bierzmowanie w katedrze	75
IX. Rozgrzeszanie od cenzur wiążących mocą samego prawa	75
X. Miejsca stałej możliwości korzystania z sakramentu pokuty.....	77
XI. Katolicki telefon zaufania	77
XII. Nadsyłanie sprawozdań i protokołów	77
XIII. Plan kolekt i zbiorów na rok 2019.....	78
Tabela odprawiania Mszy okolicznościowych	80
Tabela odprawiania Mszy żałobnych.....	81
Przykazania kościelne.....	82
Część II. Kalendarz liturgiczny 2019	85
Kalendarz skrócony na rok 2020	298
Święta ruchome w 2020 roku	307
Wykaz Ośrodków Duszpasterstwa Głuchych i Niewidomych	307

„«Skarb» jest zbyt wielki i cenny, żeby ryzykować jego zubożenie czy też narażenie na szwank przez eksperymenty(...). [Ecclesia de Eucharistia, 51]

Czuję się zatem w obowiązku skierować gorący apel, ażeby podczas sprawowania Ofiary eucharystycznej normy liturgiczne były zachowywane z wielką wiernością. Są one konkretnym wyrazem autentycznej eklezjalności Eucharystii; takie jest ich najgłębsze znaczenie. Liturgia nie jest nigdy prywatną własnością kogokolwiek, ani celebransa, ani wspólnoty, w której jest sprawowana tajemnica. Apostoł Paweł był zmuszony skierować naglące słowa do wspólnoty w Koryncie z powodu poważnych uchybień w celebracji eucharystycznej, którą sprawowali podzieleni (skísmata), tworząc różne frakcje (airéseis)

(por. 1 Kor 11,17-34). Również w naszych czasach posłuszeństwo normom liturgicznym powinno być na nowo odkryte i docenione jako odbicie i świadectwo Kościoła jednego i powszechnego, uobecnionego w każdej celebracji Eucharystii. Kapłan, który wiernie sprawuje Mszę św. według norm liturgicznych, oraz wspólnota, która się do nich dostosowuje, ukazują w sposób dyskretny, lecz wymowny swą miłość do Kościoła. (...) Nikomu nie można zezwolić na niedoceniecie powierzonej nam tajemnicy: jest ona zbyt wielka, ażeby ktoś mógł pozwolić sobie na traktowanie jej wedle własnej oceny, która nie szanowałaby jej świętego charakteru i jej wymiaru powszechnego”. [Ecclesia de Eucharistia, 52]

CZEŚĆ I

OBJAŚNIENIA I PRZYPOMNIENIA

ŚWIĘTA RUCHOME W ROKU PAŃSKIM 2019

Święto Chrztu Pańskiego
Środa Popielcowa

– 13 stycznia
– 6 marca

Wielkanoc	– 21 kwietnia
Wniebowstąpienie Pańskie	– 2 czerwca
Zesłanie Ducha Świętego	– 9 czerwca
Uroczystość Trójcy Przenajświętszej	– 16 czerwca
Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa	– 20 czerwca
Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa	– 28 czerwca
Uroczystość Chrystusa Króla	– 24 listopada
Pierwsza niedziela Adwentu	– 1 grudnia
Święto Świętej Rodziny	– 29 grudnia

Okres zwykły w ciągu roku trwa:

od 14 stycznia (poniedziałek I tygodnia) do 5 marca (wtorek VIII tygodnia)

oraz od 10 czerwca (poniedziałek X tygodnia) do 30 listopada (sobota XXXIV tygodnia).

CZYTANIA MSZALNE W ROKU 2019

Niedziele i święta w ciągu roku	– cykl C
Niedziele Adwentu	– cykl A
Dni powszednie w ciągu roku	– cykl I

UWAGA: Decyzją ks. arcybiskupa Wiktora Skworca od roku 2018 pierwsze czwartki i pierwsze soboty miesiąca obchodzimy w archidiecezji tak jak przypadają zgodnie z kalendarzem, a nie w dni poprzedzające i następujące po pierwszym piątku miesiąca.

A. WYKAZ ZNAKÓW I SKRÓTÓW

##	– zakazana Msza pogrzebowa
#	– dozwolona jedynie Msza pogrzebowa
Abp	– Arcybiskup
adh. apost.	– adhortacja apostolska

Adw.	– Adwent, adwentowy
AL	– Agenda Liturgiczna
Ap. App.	– Apostoł, Apostołowie
archidiec.	– archidiecezja
bl.	– błogosławiony(a)
bp	– biskup
diak.	– diakon
diec.	– diecezja
dK	– doktor Kościoła
dow.	– dowolny(a), do wyboru
dz.	– dziewica
enc.	– encyklika
i tow.	– i towarzyszy
KKTE	– Komunia św. i Kult Tajemnicy Eucharystycznej poza Mszą św.
KUL	– Katolicki Uniwersytet Lubelski
LG	– Liturgia Godzin
ME	– Modlitwa Eucharystyczna
męcz.	– męczennik, męczennicy
misjon.	– misjonarz, misjonarzach
MND	– list apostołski Mane Nobiscum Domine
MR	– Mszał Rzymski dla Diecezji Polskich
Narodz. P.	– Narodzenie Pańskie
niedz.	– niedziela, niedzielny
Nieszp.	– Nieszpory
NMP	– Najświętsza Maryja Panna
NSPJ	– Najświętsze Serce Pana Jezusa
Obj. P.	– Objawienie Pańskie
OB (I, II)	– Obrzędy Błogosławieństw (tom I lub II)
ONRLK	– Ogólne normy roku liturgicznego i kalendarza
OWLG	– Ogólne wprowadzenie do Liturgii Godzin
OWMR	– Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego (Pallot- tinum 2004)

pap.	– papież
par.	– parafia
past.	– pasterz(e)
pf.	– prefacja
prezb.	– prezbiter
psalt.	– psalterz
resp.	– responsorium
RS	– instrukcja Redemptoris Sacramentum
Sł. B.	– Sługa Boży
II Synod	– II Synod Archidiecezji Katowickiej
ŚAK	– Śpiewnik Archidiecezji Katowickiej
śś.	– świętych
św.	– święty(a)
świąt.	– świąteczny(e)
t.w.	– teksty wspólne
urocz.	– uroczystość(ci)
WA	– Wiadomości Archidiecezjalne
WD	– Wiadomości Diecezjalne
WSSD	– Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne
wewz.	– wezwanie(m)
Wielk.	– Wielkanoc, wielkanocny
wł.	– własny(e)
wspom.	– wspomnienie(a)
wychow.	– wychowawca(ch)
zak.	– zakonnik, zakonnica
zw.	– zwyczajny, zwykły

Skróty ksiąg Pisma św. według Lekcjonarza mszalnego (wyd. II 2015).

Numery pieśni według Śpiewnika Archidiecezji Katowickiej, które są zgodne z numeracją w Skarbcu Modlitw i Pieśni (wyd. św. Jacka).

Przy błogosławieństwach i poświęceniach podano numery stron z Agendy Liturgicznej: Nabożeństwa Diecezji Katowickiej Agenda Liturgiczna, Katowice 2005.

B. TABELA PIERWSZEŃSTWA DNI LITURGICZNYCH

I.

1. Paschalne Triduum Męki i Zmartwychwstania Pańskiego.
2. Narodzenie Pańskie, Objawienie, Wniebowstąpienie i Zesłanie Ducha Świętego. Niedziele Adwentu, Wielkiego Postu, Okresu Wielkanocnego. Środa Popielcowa. Dni Wielkiego Tygodnia od poniedziałku do czwartku włącznie. Dni w Oktawie Wielkanocy.
3. Uroczystości Pańskie, Najświętszej Maryi Panny oraz świętych, umieszczone w kalendarzu ogólnym. Wspomnienie wszystkich wiernych zmarłych.
4. Uroczystości własne, a mianowicie:
  - a) Uroczystość głównego patrona miejscowości lub miasta.
  - b) Uroczystość poświęcenia i rocznicy poświęcenia kościoła własnego.
  - c) Uroczystość tytułu kościoła własnego.
  - d) Uroczystość tytułu albo założyciela, albo głównego patrona zakonu lub zgromadzenia.

II.

5. Święta Pańskie umieszczone w kalendarzu ogólnym.
6. Niedziele okresu Narodzenia Pańskiego i Okresu Zwykłego.
7. Święta Najświętszej Maryi Panny i świętych umieszczone w kalendarzu ogólnym.
8. Święta własne, a mianowicie:
  - a) Święto głównego patrona diecezji.
  - b) Święto rocznicy poświęcenia kościoła katedralnego.
  - c) Święto głównego patrona regionu, prowincji, narodu lub większego terytorium.
  - d) Święto tytułu albo założyciela, albo głównego patrona zakonu lub zgromadzenia i prowincji zakonnej, z zachowaniem przepisów zawartych w nr. 4.

- e) Inne święta własne jakiegoś kościoła;
  - f) Inne święta wpisane do kalendarza diecezji, zakonu lub zgromadzenia.
9. Dni okresu Adwentu od 17 do 24 grudnia włącznie. Dni w oktawie Narodzenia Pańskiego. Dni powszednie okresu Wielkiego Postu.

III.

10. Wspomnienia obowiązkowe podane w kalendarzu ogólnym.
11. Wspomnienia obowiązkowe własne, a mianowicie:
- a) Wspomnienie drugorzędneho patrona miejsca, diecezji, regionu albo prowincji zakonnej;
  - b) Inne wspomnienia obowiązkowe wpisane w kalendarzu danej diecezji, zakonu lub zgromadzenia.
12. Wspomnienia dowolne. Można je obchodzić nawet w dni wymienione w nr. 9, z zachowaniem odnośnych przepisów podanych w Ogólnym wprowadzeniu do Mszału Rzymskiego i do Liturgii Godzin. W podobny sposób jak wspomnienia dowolne można obchodzić wspomnienia obowiązkowe zachodzące przypadkowo w dni powszednie Wielkiego Postu.
13. Dni powszednie Adwentu do 16 grudnia włącznie.
Dni okresu Narodzenia Pańskiego od dnia 2 stycznia do soboty po Objawieniu Pańskim.
Dni powszednie Okresu Wielkanocnego od poniedziałku po Oktawie Wielkanocy do soboty przed Zesłaniem Ducha Świętego włącznie.
Dni powszednie Okresu Zwykłego.
Jeżeli kilka obchodów liturgicznych zbiega się w tym samym dniu, pierwszeństwo ma ten, który zajmuje wyższe miejsce w Tabeli dni liturgicznych.
Uroczystość przypadająca na dzień liturgiczny mający pierwszeństwo przenosi się na najbliższy dzień wolny od obchodów wymienionych w numerach 1–8 Tabeli pierwszeństwa dni liturgicznych. Należy zachować przepisy zawarte w nr 5 Ogólnych norm roku liturgicznego. Obchody niższego stopnia w tym roku się opuszcza.

Jeżeli w tym samym dniu zbiegają się II Nieszpory dnia bieżącego oraz I Nieszpory dnia następnego, to pierwszeństwo mają Nieszpory tego obchodu liturgicznego, który w tabeli pierwszeństwa dni liturgicznych zajmuje wyższe miejsce. Gdy obydwie obchody są równe stopniem, pierwszeństwo mają Nieszpory dnia bieżącego.

C. UPROSZCZENIE KALENDARZA DIECEZJI POLSKICH

Dekret

**KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO
I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW**
Prot. N. 510/16
DLA POLSKI

Na prośbę J. E. Stanisława Gądeckiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski, wyrażoną w liście z dnia 19 października 2016 r., mocą uprawnień udzielonych tej Kongregacji przez papieża Franciszka, następujące celebracje zostają odtąd usunięte z Kalendarza dla diecezji polskich i, za uprzednią prośbą Biskupów, pozostają w Kalendarzach diecezjalnych: Błogosławionych męczenników Wincentego Lewoniuka i Towarzyszy (23.01); Bł. Jerzego Matulewicza, biskupa (27.01); Bł. Bolesławy Lament, dziewicy (29.01); Bł. Bogumiła, biskupa (10.06); Bł. Jolanty, zakonnicy (15.06); Bł. Edmunda Bojanowskiego (07.08); Bł. Bronisławy, dziewicy (01.09); Bł. Anieli Salawy, dziewicy (09.09); Bł. Władysława z Gielniowa, prezbitera (25.09); Bł. Wincentego Kadłubka, biskupa (09.10); Bł. Marii Anieli Truszkowskiej, dziewicy (10.10); Bł. Jakuba Strzemię, biskupa (21.10); Bł. Salomei, zakonnicy (19.11); Bł. Marii od Pana Jezusa Dobrego Pasterza, zakonnicy (25.11); Bł. Rafała Chylińskiego, prezbitera (03.12). Odnośnie wspomnienia Bł. Czesława, prezbitera (20.07), odtąd będzie wspomnieniem dowolnym. Inne wspomnienia dowolne

mają być wpisane tak, jak w Rzymskim Kalendarzu Ogólnym, to znaczy Św. Anieli Merici, dziewicy, dnia 27 stycznia; Św. Dionizego, biskupa i Towarzyszy, męczenników; Św. Jana Leonardiego, prezbitera, dnia 9 października.

Bez względu na jakiegokolwiek przeciwne zarządzenia.

W siedzibie Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, dn. 14 marca 2017 r.

+ Robert Kard. Sarah, Prefekt

+ Artur Roche, Arcybiskup Sekretarz

D. UWAGI DOTYCZĄCE ODPRAWIANIA MSZY ŚW.

Odnowione obrzędy Mszy św. przedstawia Nowe Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego (Pallottinum 2004). Kapłani winni zapoznać się z treścią tego wprowadzenia. (MND 17)

W przygotowaniu Mszy św. kapłan winien mieć na uwadze bardziej wspólne dobro duchowe zgromadzenia wiernych niż własne upodobania. Ze względu na dobro duchowe wiernych, dobierze odpowiedni formularz (zob. OWMR 353–355), czytania i modlitwy (zob. OWMR 356–362).

Wobec rozległych możliwości doboru różnych części Mszy świętej jest nieodzowne, aby diakon, lektorzy, psalterzysta, kantor, komentator i chór przed rozpoczęciem liturgii dokładnie wiedzieli, jakie czynności mają wykonać. Nie powinny się zdarzać sytuacje nieprzewidziane. Harmonijny układ i sprawowanie obrzędów bardzo ułatwia duchowy udział wiernych w Eucharystii. (OWMR 352)

Ponadto kapłani winni uwzględnić szczegółowe przepisy wydane przez Episkopat Polski.

I. WYBÓR MSZY I JEJ CZĘŚCI (OWMR 353–355)

353. W uroczystości kapłan obowiązany jest stosować się do kalendarza kościoła, w którym celebruje.

354. W niedziele, w dni powszednie Adwentu, okresu Narodzenia Pańskiego, Wielkiego Postu, Okresu Wielkanocnego, w święta i we wspomnienia obowiązkowe:

- a) jeśli kapłan sprawuje Mszę świętą z udziałem ludu, winien się stosować do kalendarza kościoła, w którym celebruje;
- b) jeśli sprawuje Mszę świętą, w której uczestniczy tylko jeden usługujący, kapłan może kierować się albo kalendarzem kościoła, albo kalendarzem własnym.

355. W dni, w które przypada wspomnienie dowolne:

- a) w dni powszednie Adwentu od dnia 17 do 24 grudnia, w ciągu oktawy Narodzenia Pańskiego i w dni powszednie Wielkiego Postu, z wyjątkiem Środy Popielcowej i Wielkiego Tygodnia, kapłan sprawuje Mszę świętą z bieżącego dnia liturgicznego; jeżeli w takim dniu w kalendarzu ogólnym przypada wspomnienie, może odmówić kolektę z tego wspomnienia, poza Środą Popielcową i Wielkim Tygodniem. W dni powszednie Okresu Wielkanocnego można obchodzić w całości wspomnienia Świętych.
- b) W dni powszednie Adwentu przed dniem 17 grudnia, w dni powszednie okresu Narodzenia Pańskiego od dnia 2 stycznia i w dni powszednie Okresu Wielkanocnego kapłan może wybrać albo Mszę z dnia powszedniego, albo Mszę o świętym, lub o jednym ze świętych, których wspomnienie przypada, albo Mszę o jakimś świętym wpisanym w tym dniu w Martyrologium.
- c) W zwykłe dni powszednie kapłan może wybrać albo Mszę z dnia powszedniego, albo Mszę o świętym, którego wspomnienie dowolne przypada, albo Mszę o jakimś świętym wpisanym

w tym dniu w Martyrologium, albo jedną z Mszy w różnych potrzebach, albo Mszę wotywną.

Kapłan celebrujący z udziałem ludu zadba o to, by zbyt często bez dostatecznego powodu nie opuszczać czytań, które w lekcjonarzu są wyznaczone na poszczególne dni; Kościół bowiem pragnie, aby wiernym hojniej zastawiano stół słowa Bożego.

Z tej samej przyczyny powinien z umiarem stosować Msze żałobne, albowiem każdą Mszę świętą ofiaruje się tak za żywych, jak za zmarłych, i w Modlitwie eucharystycznej wspomina się zmarłych.

Tam, gdzie sercu wiernych bliskie są wspomnienia dowolne Najświętszej Maryi Panny lub świętych, należy zadośćuczynić ich uprawnionej pobożności. Gdy istnieje swoboda wyboru między wspomnieniem wpisanym do kalendarza ogólnego i wspomnieniem umieszczonym w kalendarzu diecezjalnym lub zakonnym, pierwszeństwo zgodnie z tradycją przysługuje wspomnieniu partykularnemu, jeżeli nie ma między nimi innych różnic.

Czytania (OWMR 356–362)

356. Przy wyborze tekstów różnych części Mszy, tak z okresów roku kościelnego, jak o świętych, należy zachować następujące normy:

357. Na niedziele i uroczystości są wyznaczone trzy czytania, mianowicie czytanie Proroka, Apostoła i Ewangelii; w ten sposób wychowuje się chrześcijan do zrozumienia ciągłości zbawczego dzieła, zgodnie z przedziwną Bożą pedagogią. Czytania te ściśle obowiązują.

W Okresie Wielkanocnym zgodnie z tradycją Kościoła zamiast czytania ze Starego Testamentu bierze się czytanie z księgi Dziejów Apostolskich.

Na święta wyznaczone są dwa czytania. Jeśli jednak zgodnie z zasadami święto zostaje podniesione do rangi uroczystości, dodaje się trzecie czytanie, wzięte spośród tekstów wspólnych.

W dni wspomnień świętych, jeśli nie ma czytań własnych, z zasady stosuje się czytania wyznaczone na dni powszednie. W niektórych przy-

padkach proponuje się czytania przystosowane, które naświetlają szczególnie aspekt duchowego życia albo działalności Świętego. Używanie tych czytań nie obowiązuje, chyba że przemawiają za tym prawdziwe racje duszpasterskie.

358. W lekcjonarzu na dni powszednie zamieszczone są czytania na poszczególne dni każdego tygodnia w ciągu całego roku; należy więc z zasady stosować te czytania w te dni, na które je wyznaczono, chyba że przypadnie uroczystość lub święto albo wspomnienie mające własne czytania z Nowego Testamentu, to jest takie, w których występuje wzmianka o Świętym czczonym danego dnia.

Jeśli jednak czytanie ciągle Pisma świętego zostanie przerwane w ciągu tygodnia przez jakąś uroczystość lub święto albo przez jakiś szczególnie obchód liturgiczny, kapłan, z uwagi na porządek czytań całego tygodnia, ma prawo albo części opuszczone połączyć z innymi, albo zdecydować, którym tekstom należy przyznać pierwszeństwo.

We Mszach świętych z udziałem specjalnych grup kapłan może wybrać czytania odpowiedniejsze na daną okoliczność, byleby pochodziły z zatwierzonego lekcjonarza.

359. Ponadto specjalny wybór tekstów Pisma świętego podano w lekcjonarzu do Mszy obrzędowych, z którymi wiąże się sprawowanie niektórych sakramentów lub sakramentaliów, albo do Mszy, które celebruje się w szczególnych okolicznościach.

Lekcjonarze te ułożono w tym celu, aby przez lepszy dobór słowa Bożego wprowadzać słuchających go wiernych w pełniejsze rozumienie misterium, w którym uczestniczą, i wychowywać do głębszego umiłowania objawionego słowa.

Tak więc przy wyborze tekstów, które się czyta na zgromadzeniu liturgicznym, należy brać pod uwagę zarówno względy duszpasterskie, jak i swobodę wyboru, która została udzielona w tej dziedzinie.

360. Niekiedy proponuje się ten sam tekst w formie dłuższej i krótszej. W wyborze między jedną z tych dwóch form należy również stosować kryterium duszpasterskie. Należy się zastanowić, czy bardziej owocne będzie dla wiernych czytanie dłuższe czy krótsze; czy są oni

zdolni wysłuchać tekstu bardziej kompletnego, który potem zostanie wyjaśniony w homilii.

361. Gdy istnieje możliwość wyboru spośród tekstów już ściśle określonych lub podanych do wyboru, należy brać pod uwagę pożytek uczestników. Chodzi tu zarówno o wybór tekstu łatwiejszego lub bardziej odpowiadającego danemu zgromadzeniu, jak o powtórzenie lub odłożenie tekstu, który wyznaczony jest na pewną Mszę jako własny, a w innej może być zastosowany dowolnie, jeśli przemawiają za tym względy duszpasterskie.

Może się to zdarzyć, gdy jakiś tekst miałby być ponownie czytany w najbliższych dniach, np. w niedzielę i w dzień powszedni następującego tygodnia, albo też gdy istnieje obawa, że jakiś tekst spowoduje trudności w danym zgromadzeniu wiernych. Przy wyborze tekstów Pisma świętego trzeba jednak czuwać nad tym, aby pewnych jego fragmentów stale nie opuszczać.

362. Konferencje Episkopatów mają prawo nie tylko wybierać bardziej odpowiednie teksty, o czym wyżej była mowa, lecz także w szczególnych okolicznościach proponować pewne przystosowania czytań, pod warunkiem jednak, że teksty będą wybierane z zatwierdzonego lekcjonarza.

Modlitwy (OWMR 363–364)

363. W każdej Mszy świętej, jeśli nie są podane inne wskazania, stosuje się modlitwy właściwe dla tejże Mszy.

W dni wspomnienia świętych stosuje się własną kolektę, a jeśli jej nie ma, bierze się kolektę z odpowiednich tekstów wspólnych. Jeśli nie ma własnych modlitw nad darami i po Komunii świętej, można je wziąć spośród tekstów wspólnych albo z powszedniego dnia danego okresu liturgicznego.

W dni powszednie Okresu Zwykłego można wziąć oracje z poprzedniej niedzieli albo oracje z innej niedzieli w ciągu roku, albo

jedną z podanych w Mszałe oracji w różnych potrzebach. Zawsze też można ze wspomnianych Mszy wziąć samą kolektę.

W ten sposób mszał dostarcza obfitości tekstów, które wzbogacają chrześcijańską modlitwę.

W ważniejszych okresach roku kościelnego przystosowanie dokonuje się już poprzez oracje właściwe dla treści tych okresów, a podane w mszałe na poszczególne dni powszednie.

364. Liczne prefacje, którymi wzbogacono Mszał Rzymski, mają rozwijać w różnym ujęciu temat dziękczynienia w Modlitwie eucharystycznej i pełniej naświetlać różne aspekty misterium zbawienia.

II. ZASADY WYBORU MODLITWY EUCHARYSTYCZNEJ

(OWMR 365; MR 334*, MR343*, MR 353*)

Zasady wyboru Modlitwy eucharystycznej są następujące:

- a) Pierwszą Modlitwę eucharystyczną (Kanon Rzymski), którą zawsze można odmawiać, zaleca się stosować w dni mające własne *Zjednoczeni* i w Mszach z własnym *Boże, przyjmij łaskawie tę Ofiarę*, a także w święta Apostołów i świętych, których imiona wspomina się w tekście tej modlitwy; wskazane jest również stosowanie tej modlitwy w niedziele, jeśli raczej duszpasterskie nie zalecają wyboru trzeciej Modlitwy eucharystycznej.
- b) Druga Modlitwa eucharystyczna, ze względu na jej cechy charakterystyczne, zalecona jest w dni powszednie i w specjalnych okolicznościach. Modlitwa ta ma wprawdzie własną prefację, ale można ją stosować i z innymi prefacjami, z tymi zwłaszcza, które w sposób syntetyczny ujmują misterium zbawienia, np. z prefacjami zwykłymi. Kiedy Mszę sprawuje się za jakiegoś zmarłego, można użyć specjalnej formuły zamieszczonej przed *Pamiętaj także*.
- c) Trzecią Modlitwę eucharystyczną można stosować w połączeniu z każdą prefacją. Zaleca się stosować tę modlitwę w niedziele

i święta. Jeśli używa się jej w Mszach za zmarłych, można zastosować specjalną formułę, którą wprowadza się po słowach: *Zjednocz ze sobą wszystkie swoje dzieci rozproszone po całym świecie*.

- d) Czwarta Modlitwa eucharystyczna ma prefację niezmienną i podaje pełniejsze streszczenie dziejów zbawienia. Można się nią posłużyć, gdy Msza nie ma własnej prefacji i w niedzielę Okresu Zwykłego. Do tej modlitwy, ze względu na jej budowę, nie można wprowadzać specjalnej formuły za zmarłego.
- e) Piąta Modlitwa eucharystyczna tworzy jedną całość ze swoją prefacją, dlatego nie można jej odmawiać, gdy jest przepisana prefacja własna. Poza tymi wypadkami można ją odmawiać zawsze ze swoją prefacją, nawet wówczas, gdy rubryki przepisują prefację okresową.

W trzecim wydaniu typicznym Mszału rzymskiego Piąta Modlitwa eucharystyczna jest ona określana jako „Modlitwa eucharystyczna na msze w różnych potrzebach”. Poszczególne wersje tej Modlitwy mogą być używane z następującymi formularzami mszalnymi:

- wersja A: za Kościół, o powołania kapłańskie, za świeckich, za rodzinę, za zakonników, o powołania do życia zakonnego, o uproszenie miłości, za krewnych i przyjaciół, dziękczynna;
- wersja B: o ewangelizację ludów, za chrześcijan prześladowanych, za ojczyznę lub miasto, za rządzących państwami, za zgromadzenie przedstawicieli narodów, na początek roku cywilnego, o postęp ludów;
- wersja C: za uchodźców i wygnańców; w czasie głodu lub za głodujących, za tych, którzy nas trapią, za przebywających w niewoli, za uwięzionych, za chorych, za umierających, w jakiegokolwiek potrzebie;
- wersja D: za Kościół, za papieża, za biskupa, o wybór papieża lub biskupa, za zgromadzonych na soborze lub synodzie, za kapłanów, kapłana za siebie, za pełniących służbę w Kościele, za zgromadzenie o charakterze duchowym lub duszpasterskim (por. *Missale Romanum. Editio typica tertia*, s. 686–706).

- f) Modlitwy eucharystyczne o tajemnicy pojednania można odmawiać w Mszach, które w szczególny sposób ukazują tajemnicę pojednania, a więc w Mszach Wielkiego Postu, o Krzyżu świętym, o pojednaniu itp. Odmawia się je z własną prefacją, albo z innymi prefacjami, które mają za temat pokutę i pojednanie. Trzecie wydanie typiczne Mszału rzymskiego zawiera takie propozycje formularzy mszalnych odpowiednich dla tych modlitw eucharystycznych: o zgodę, o pojednanie, o zachowanie pokoju i sprawiedliwości, w czasie wojny lub rozruchów, o odpuszczenie grzechów, o uproszenie miłości, o tajemnicy Krzyża Świętego, o Najświętszej Eucharystii, o Najdroższej Krwi Jezusa Chrystusa. Wspomina również o formularzach używanych w Wielkim Poście. Odmawia się je z własną prefacją albo z innymi prefacjami, które mają za temat pokutę i pojednanie, np. prefacjami wielkopostnymi (por. *Missale Romanum. Editio typica tertia*, s. 675).
- g) Użycie Modlitw eucharystycznych w Mszy z udziałem dzieci ma być ograniczone do Mszy dla dzieci. Jeśli liczba dzieci na Mszach św. dla dorosłych jest znaczna, można taką Mszę zorganizować w ten sposób, żeby w większym stopniu zadośćuczyniła wymaganiom dzieci, ale tak, żeby i dorośli mogli z niej odnieść pożytek. Za zezwoleniem Biskupa w Mszy dla dorosłych, w której w znacznej mierze uczestniczą dzieci, można wprowadzić niektóre specjalne przystosowania przewidziane dla Mszy św. dla dzieci z udziałem tylko nielicznych dorosłych (por. Dyrektorium o Mszach św. z udziałem dzieci). Kapłani odprawiający Msze św. dla dzieci powinni dokładnie przestudiować Dyrektorium o Mszach z udziałem dzieci – WD 45(1977) s. 9–26.

III. MSZE ŚW. OBRZĘDOWE (OWMR 368–378)

368. Ponieważ liturgia sakramentów i sakramentaliów sprawia, że prawie każde wydarzenie życia u wiernych odpowiednio usposo-

bionych zostaje uświęcone przez łaskę Bożą płynącą z paschalnego misterium i ponieważ Eucharystia jest najgodniejszym sakramentem, mszał podaje wzorce takich Mszy i modlitw, które można stosować w różnych okolicznościach chrześcijańskiego życia, w potrzebach całego świata oraz Kościoła powszechnego albo lokalnego.

369. Rozszerzenie możliwości w zakresie wyboru czytań i modlitw przemawia za tym, aby Msze okolicznościowe sprawowane były niezbyt często, to jest gdy wymaga tego potrzeba.

370. We wszystkich Mszach okolicznościowych, gdy nie podano wyraźnie przeciwnych postanowień, wolno stosować czytania z dni powszednich oraz związane z nimi śpiewy, jeśli odpowiadają celebracji.

371. Do Mszy tego rodzaju zalicza się: Msze obrzędowe, Msze w różnych potrzebach, Msze w różnych okolicznościach i Msze wotywny.

372. Msze obrzędowe łączą się ze sprawowaniem niektórych sakramentów lub sakramentaliów. Są one zakazane w niedziele Adwentu, Wielkiego Postu i Okresu Wielkanocnego, w uroczystości, w dni Oktawy Wielkanocy, w dniu Wspomnienia wszystkich wiernych zmarłych, w Środę Popielcową i w Wielkim Tygodniu. Ponadto należy zachować przepisy podane w rytuale lub w samych formularzach mszalnych.

373. Msze w różnych potrzebach i w różnych okolicznościach sprawuje się w niektórych sytuacjach, występujących co pewien czas lub powtarzających się w stałych terminach. Kompetentna władza z Mszy w różnych potrzebach może wybrać Msze, które będą sprawowane z okazji publicznych modlitw błagalnych, wyznaczonych w ciągu roku przez Konferencję Episkopatu.

374. Gdy zajdzie jakaś poważniejsza potrzeba lub wymaga tego dobro wiernych, Mszę odpowiadającą tej potrzebie można sprawować na polecenie lub za zgodą biskupa diecezjalnego we wszystkie dni, z wyjątkiem uroczystości oraz niedziel Adwentu, Wielkiego Postu i Okresu Wielkanocnego, dni Oktawy Wielkanocnej, Wspomnienia

wszystkich wiernych zmarłych, Środy Popielcowej i Wielkiego Tygodnia.

375. Msze wotywno o misteriach Pańskich albo ku czci Najświętszej Maryi Panny lub aniołów, jakiegoś świętego lub wszystkich świętych, dobierane zgodnie z pobożnością wiernych, można sprawować w dni powszednie w ciągu roku, choćby nawet przypadało wspomnienie dowolne. Nie wolno jednak sprawować jako wotywnych Mszy mających za treść misteria życia Chrystusa Pana lub Najświętszej Maryi Panny, z wyjątkiem Mszy o Jej Niepokalanym Poczęciu. Obchód tych misteriów wiąże się bowiem ściśle z biegiem roku liturgicznego.

376. W dni, w które przypada wspomnienie obowiązkowe albo dzień powszedni Adwentu aż do dnia 16 grudnia, okresu Narodzenia Pańskiego od dnia 2 stycznia i Okresu Wielkanocnego po Oktawie Wielkanocy, Msze w różnych potrzebach i wotywno zasadniczo są zakazane. Jeżeli jednak prawdziwa potrzeba lub dobro wiernych tego wymaga, można sprawować z udziałem ludu Mszę świętą odpowiadającą tej potrzebie lub temu dobru; decyduje o tym rektor kościoła albo sam kapłan celebrujący.

377. W dni powszednie Okresu Zwykłego, w które przypadają wspomnienia dowolne albo recytowane jest Oficjum dnia powszedniego, wolno sprawować jakkolwiek Mszę lub użyć jakiegokolwiek modlitwy okolicznościowej z wyjątkiem Mszy obrzędowych.

378. W szczególny sposób zaleca się obchodzenie wspomnienia Najświętszej Maryi Panny w sobotę, ponieważ Kościół w liturgii oddaje Matce Odkupiciela kult wyjątkowy, przewyższający cześć oddawaną wszystkim świętym.

1. Msza św. przy udzielaniu chrztu

(por. Obrzędy chrztu dzieci, Katowice 2005)

Jeżeli udziela się chrztu w Mszy niedzielnej, Mszę odprawia się z dnia. W niedzielę Okresu Narodzenia Pańskiego i Okresu Zwykłego można użyć formularza Mszy przy udzielaniu chrztu MR 67”.

Tę Mszę św. odprawia się w szatach koloru białego przy udzielaniu chrztu dorosłym, zwłaszcza gdy w czasie tej samej czynności liturgicznej udziela się również sakramentu bierzmowania. Jeśli przemawiają za tym okoliczności, można ją odprawić także przy udzielaniu chrztu dzieciom. Nie wolno użyć tego formularza w niedziele Adwentu, Wielkiego Postu, Okresu Wielkanocnego, w uroczystości, Środę Popielcową i we wszystkie dni Wielkiego Tygodnia.

Obrzędy chrztu mają następujący porządek:

- a) Obrzęd przyjęcia dzieci (nr 107–120) odbywa się na początku Mszy, w której wobec tego opuszcza się powitanie i akt pokuty;
  - b) W Liturgii Słowa:
    - czytania bierze się ze Mszy niedzielnej. W Okresie Narodzenia Pańskiego i Okresie Zwykłym można użyć czytań przewidzianych w obrzędzie chrztu (por. 121),
    - homilia powinna się opierać na świętych tekstach i wprowadzać w głębsze rozumienie tajemnicy chrztu (por. 122),
    - nie odmawia się „Wierzę”, ponieważ jego miejsce zajmuje Wyznanie wiary, złożone przez całą wspólnotę przed chrztem,
    - Modlitwę powszechną bierze się spośród tych, które są podane w obrzędzie chrztu (nr 125 lub 47), na końcu zaś przed wezwaniem świętych, dodaje się prośby za Kościół powszechny i za potrzeby całego świata;
  - c) Po modlitwie powszechnej następuje modlitwa z egzorcyzmem i włożenie ręki (127-129), a także liturgia sakramentu (131-137);
  - d) Po zakończeniu liturgii sakramentu następują obrzędy wyjaśniające (139-144);
  - e) Po udzieleniu chrztu, następuje dalszy ciąg Mszy jak zwykle, tj. przygotowanie darów;
  - f) Do błogosławieństwa przy końcu Mszy św. może kapłan wybrać jedną z formuł podanych w obrzędzie chrztu (nr 70).
- Jeśli udziela się chrztu podczas Mszy w dni powszednie, porządek obrzędów jest w zasadzie taki sam jak w niedziele; w liturgii słowa można użyć czytań przewidzianych w obrzędach chrztu (nr 207–249).

2. Msza św. za małżonków

a) Msza za nowożeńców

Jeśli małżeństwo zawiera się w czasie Mszy św., odprawia się w szatach koloru białego Mszę za nowożeńców. W niedzielę lub uroczystość należy jednak posłużyć się formularzem z dnia, zachowując błogosławieństwo małżonków oraz zależnie od okoliczności, właściwą dla obrzędu formułę błogosławieństwa końcowego. Ponieważ liturgia słowa przystosowana do liturgii małżeństwa ma wielkie znaczenie dla katechezy, którą należy głosić na temat sakramentu i obowiązków małżeńskich, dlatego nawet w wypadku, gdy przepisy zabraniają odprawiania Mszy za nowożeńców, można jedno czytanie wziąć z tekstów przewidzianych dla liturgii małżeństwa. Jest to jednak zakazane: w Triduum Paschalne, w uroczystość Narodzenia, Objawienia i Wniebowstąpienia Pańskiego, Zesłania Ducha Świętego i Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa oraz w inne uroczystości obowiązujące.

W niedziele okresu Narodzenia Pańskiego i w niedziele zwykle całą Mszę można odprawić według formularza za nowożeńców, jeśli w Mszy św., w czasie której zawiera się małżeństwo, nie uczestniczy wspólnota parafialna.

Jeśli liturgię małżeństwa sprawuje się w okresie Adwentu lub Wielkiego Postu, czy też w inne dni o charakterze pokutnym, proboszcz powinien napomnieć nowożeńców, aby mieli na uwadze szczególny charakter tych okresów liturgicznych (MR 78”).

b) Msza w rocznicę zawarcia małżeństwa

W rocznicę zawarcia małżeństwa, a zwłaszcza w 25-lecie i 50-lecie można odprawić Mszę dziękczynną. W zwykle rocznice można ją odprawić w dni, na które dopuszczone są Msze w różnych potrzebach. Jeżeli okoliczności za tym przemawiają, można odprawić modlitwy rocznicowe w Mszy ze zwykłego dnia powszedniego. W diecezjach Polski, w dwudziestą piątą i pięćdziesiątą rocznicę ślubu, można odprawić Mszę dziękczynną ze specjalnymi modlitwami we wszystkie

dni, z wyjątkiem uroczystości, niedziel całego roku, Środy Popielcowej i Wielkiego Tygodnia (MR 87”).

3. Msza św. za zmarłych (OWMR 379–385)

379. Kościół za zmarłych składa eucharystyczną Ofiarę Paschy Chrystusa w tym celu, aby dzięki jedności wiążącej wszystkie członki Chrystusa jednym wypraszać duchową pomoc, a innym przynosić pociechę płynącą z nadziei.

380. Wśród Mszy za zmarłych pierwsze miejsce zajmuje Msza pogrzebowa. Można ją sprawować we wszystkie dni, z wyjątkiem uroczystości obowiązujących, Wielkiego Czwartku, Triduum Paschalnego oraz niedziel Adwentu, Wielkiego Postu i Okresu Wielkanocnego. Należy ponadto zachować obowiązujące przepisy prawa.

381. Msze święte za zmarłych: po otrzymaniu wiadomości o zgonie, z okazji ostatecznego pogrzebania zmarłego i w pierwszą rocznicę śmierci można sprawować także w dni oktawy Narodzenia Pańskiego, w dni, w które przypada wspomnienie obowiązkowe oraz w dzień powszedni, z wyjątkiem Środy Popielcowej i Wielkiego Tygodnia.

Inne Msze za zmarłych, czyli Msze codzienne, można sprawować w dni powszednie Okresu Zwykłego, w które przypadają wspomnienia dowolne albo Oficjum z dnia, pod warunkiem, że rzeczywiście ofiaruje się je za zmarłych. Przepisy prawa ogólnego, jak i diecezjalnego odnośnie Mszy św. żałobnych ilustruje osobna tabela, zamieszczona na końcu Kalendarza.

382. Podczas Mszy świętej pogrzebowej winna być z zasady wygłoszona krótka homilia, która w żadnym razie nie może przybierać formy pochwalnej mowy żałobnej.

383. Wiernych, zwłaszcza należących do rodziny zmarłego, trzeba zachęcać, aby w Ofierze eucharystycznej składanej za zmarłego uczestniczyli także przez przyjęcie Komunii świętej.

384. Jeśli Msza pogrzebowa łączy się bezpośrednio z obrzędem pogrzebu, po modlitwie po Komunii, opuściwszy obrzędy zakończenia, sprawuje się obrzęd ostatniego polecenia, czyli pożegnania zmarłego; obrzęd ten można sprawować tylko przy zwłokach.

385. Przy układaniu i wyborze zmiennych części Mszy za zmarłych, zwłaszcza Mszy pogrzebowej (np. modlitw, czytań, modlitwy powszechnej) należy mieć na uwadze względy duszpasterskie w odniesieniu do zmarłego, jego rodziny i obecnych. Niech duszpasterze zwracają szczególną uwagę na tych, którzy z okazji pogrzebu są obecni podczas sprawowania liturgii lub słuchają Ewangelii, czy to będą niekatolicy, czy katolicy, którzy nigdy nie uczestniczą w Eucharystii albo czynią to bardzo rzadko, albo nawet tacy, o których się sądzi, że utracili wiarę. Kapłani są bowiem sługami Ewangelii Chrystusa w stosunku do wszystkich ludzi.

IV. MSZE ŚW. W RÓŻNYCH POTRZEBACH

Msze św. w różnych potrzebach, odprawiane w niektórych okolicznościach, występujących co pewien czas lub powtarzających się w stałych terminach, są zakazane w tym samym czasie co Msze obrzędowe (por. OWMR 372).

- 1.** Konferencja Episkopatu Polski w dokumencie z dnia 11 marca 1987 r. zarządza odprawianie następujących Mszy w różnych potrzebach:
  - a) W trzecim tygodniu Adwentu modlimy się o życie chrześcijańskie rodzin. Formularz mszalny bierzemy z odpowiedniego dnia Adwentu. Prośby za rodziny i za przygotowujących się do małżeństwa należy uwzględnić w wezwaniach Modlitwy powszechnej i w nabożeństwach dodatkowych.
  - b) Od Środy Popielcowej do I Niedzieli Wielkiego Postu modlimy się o ducha pokuty. Formularz mszalny bierzemy z dnia Wielkiego Postu. Odpowiednie prośby należy uwzględnić w wezwaniach Modlitwy powszechnej i w nabożeństwach dodatkowych.

- c) W czwartym tygodniu okresu Wielkanocnego modlimy się o powołania kapłańskie i zakonne. W środę tego tygodnia należy odprawić Mszę św. o powołania do kapłaństwa (MR 131”), a w piątek o powołania do życia zakonnego (MR 134”), zachowując czytania mszalne z dnia. W ciągu tego tygodnia należy prośbę o powołania uwzględnić w wezwaniach Modlitwy powszechnej i w nabożeństwach dodatkowych.
- d) W trzecim tygodniu września modlimy się za dzieci, młodzież i wychowawców. Prośby za młodzież i wychowawców należy uwzględnić w wezwaniach Modlitwy powszechnej i w nabożeństwach dodatkowych. Intencje te należy również uwzględnić w nabożeństwach ku czci św. Stanisława Kostki.
- e) W poniedziałek, wtorek i środę po 6 Niedzieli Wielkanocnej modlimy się o dobre urodzaje i za kraje głodujące. W tych dniach należy zorganizować procesje błagalne, a po nich odprawić Mszę św. W poniedziałek Mszę w okresie zasiewów (157”), we wtorek Mszę o uświęcenie pracy ludzkiej (MR 155”), w środę Mszę w czasie głodu lub za głodujących (MR 160”). Jeżeli nie można zorganizować procesji należy odprawić modlitwy błagalne po Mszy św. Wskazanych formularzy Mszy w różnych potrzebach nie można używać, jeżeli przypada uroczystość.
2. W ostatnią niedzielę sierpnia można odprawić jedną okolicznościową Mszę dziękczynną za zbiory – MR 158” (por. MR [103]).
  3. W drugą niedzielę zwykłą obchodzimy Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy. Episkopat Polski zaleca w tym dniu odprawienie Mszy św. w intencji migrantów i uchodźców według formularza nr 40 „Za uchodźców i wygnańców” MR 161” [w części „Msze i modlitwy w różnych potrzebach” – „Różne okoliczności życia publicznego”].
  4. **Msze św. w zewnętrznej uroczystości odpustowej.**
Na podstawie Norm Ogólnych Kalendarza Rzymskiego (ONRLiK 58), w zwykłe niedziele wolno obchodzić uroczystość zewnętrzną głównego Patrona miejscowości, tytułu kościoła oraz Świętego Pań-

skiego, która wypadła w tygodniu, a jest szczególnie drogą pobożności wiernych. O tej uroczystości zewnętrznej można odprawić wszystkie Msze św., w których wierni uczestniczą. Natomiast nie wolno odprawić ani jednej Mszy św. o tej uroczystości w niedziele Adwentu, Wielkiego Postu i Wielkanocy. O uroczystości można wspomnieć na początku Mszy św., w homilii, w Modlitwie powszechnej. Formularz mszalny bierze się wtedy z niedzieli.

W powyższych Mszach odprawianych w niedzielę należy odmawiać hymn „Chwała na wysokości Bogu” oraz Wyznanie wiary (zob. WD 40(1972) s. 56–57).

V. MSZE ŚW. WOTYWNE

Mszy św. wotywnych o Tajemnicach Pańskich lub ku czci Najświętszej Maryi Panny, jakiegoś Świętego lub wszystkich Świętych, dobieranych zgodnie z pobożnością wiernych, nie wolno odprawiać w tym samym czasie jak Mszy obrzędowych. Zatwierdzone zwyczaje liturgiczne i zezwolenie Konferencji Biskupów polskich pozwalają odprawiać we wszystkich kościołach i kaplicach następujące Msze wotywno:

1. W pierwsze czwartki miesiąca, z wyjątkiem tych czwartków, kiedy wypadają uroczystości, święta Pańskie i Wielki Czwartek, jedną Mszę św. wotywną o Chrystusie Wiecznym Kapłanie (MR 183’), albo Mszę św. o powołania kapłańskie (MR 131’).
2. W pierwsze piątki miesiąca, z wyjątkiem tych piątków, w które wypadają uroczystości, święta Pańskie i Wielki Piątek, jedną Mszę św. wotywną o Najświętszym Sercu Pana Jezusa (MR 279 lub MR 186’). Jeżeli prawdziwa potrzeba tego wymaga można odprawić więcej razy wotywę, według uznania rektora kościoła.
3. W pierwsze soboty miesiąca, z wyjątkiem tych sobót, na które wypadają uroczystości, święta Pańskie i święta Najświętszej Maryi Panny oraz Wielkiej Soboty, jedną Mszę św. wotywną o Niepokalanym Sercu Najświętszej Maryi Panny – (MR 103’ – wyd. 1986; MR 116’ wyd. 2009; MR 128’ – wyd. 2013). Jeżeli prawdziwa po-

- trzeba duszpasterska tego wymaga, można odprawić więcej razy wotywy, według uznania rektora kościoła.
4. Na podstawie Wprowadzenia do Mszału Rzymskiego, w niedziele miejscowy ordynariusz może pozwolić na jedną Mszę wotywną z okazji tzw. odpustów drugorzędnych, jeżeli tego wymaga dobro dusz wiernych (zob. Tabela pierwszeństwa dni liturgicznych).
  5. Mszę św. wotywną o Miłosierdziu Bożym (MR 201°) można odprawić w dni, które dopuszczają wotywy, a więc przede wszystkim w dni powszednie okresu „per annum”. Szczególnie zaleca się odprawianie tej Mszy św. w trzeci piątek miesiąca, zwłaszcza w ośrodkach rozwijających kult Miłosierdzia Bożego. Jeżeli w tym dniu wypada wspomnienie obowiązkowe lub jeżeli jest to dzień powszedni Okresu Adwentu (przed 17 grudnia), Okresu Bożego Narodzenia od dnia 2 stycznia i Okresu Wielkanocnego po Oktawie Wielkanocy, wówczas ze względów duszpasterskich można odprawić Mszę św. wotywną o Miłosierdziu Bożym (OWMR 376).
  6. W święto patronalne Apostolstwa Chorych, dnia 6 lipca, można odprawić Mszę wotywną o NMP pod wezwaniem Uzdrawienia Chorych. – MR 192° (por. MR [104]).
  7. W Okresie Adwentu, z wyjątkiem niedziel i uroczystości, można odprawić jedną Mszę wotywną o NMP w Adwencie. – MR 9°. W dniach od 17 do 24 grudnia zachowując tradycyjny charakter tej Mszy św. oraz biały kolor szat liturgicznych używa się formularzy przewidzianych na te dni w Mszale, ponieważ mają one wyraźny charakter maryjny (por. MR [103]).

VI. STRUKTURA MSZY ŚWIĘTEJ ORAZ JEJ ELEMENTY I CZĘŚCI

1. Modlitwy i inne części należące do kapłana

a) Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego w nr 31 podaje, że do kapłana jako przewodniczącego zgromadzenia należy również wy-

powiadanie pewnych zachęt przewidzianych w samym obrzędzie. Tam gdzie przewidują to rubryki, wolno kapłanowi te zachęty nieco przystosować, aby odpowiadały pojętności uczestników. Winien jednak kapłan troszczyć się o to, by zawsze zachować sens zachęty zaproponowanej w mszale i aby ją wyrazić w krótkich słowach. (...) Wolno mu także:

- w bardzo krótkich słowach wprowadzić wiernych we Mszę danego dnia po wstępnym pozdrowieniu, a przed aktem pokutnym. Po pozdrowieniu ludu kapłan albo diakon lub świecka osoba usługująca może w bardzo krótkich słowach wprowadzić wiernych w treść Mszy świętej danego dnia (OWMR 50).
- w liturgię słowa, przed czytaniem;
- w Modlitwę eucharystyczną, przed prefacją, nigdy zaś w czasie samej prefacji;
- wreszcie może zakończyć całą świętą czynność przed rozesłaniem.

b) Wezwania:

- Kapłan wzywa do aktu pokuty, jaki po krótkiej chwili milczenia spełnia cała społeczność w formie wspólnego wyznania, kapłan zaś kończy je absolucją, która jednak nie posiada skuteczności sakramentu pokuty.

W dniu Pańskim, zwłaszcza w Okresie Wielkanocnym, zamiast zwykłego aktu pokuty może się odbyć błogosławieństwo wody i pokropienie nią wiernych na pamiątkę chrztu (OWMR 51).

(...) Kapłan wypowiada zachętę do modlitwy, wszyscy zaś wierni zanoszą modlitwę razem z kapłanem. Sam kapłan dodaje embolizm, który lud kończy doksologią. Embolizm będący rozwinięciem ostatniej prośby modlitwy Pańskiej jest błaganiem o uwolnienie całej wspólnoty wiernych spod mocy zła. Zachętę, samą modlitwę, embolizm i końcową doksologię śpiewa się albo głośno recytuje (OWMR 81).

c) Zakończenie:

- krótkie ogłoszenia, jeśli są konieczne;
- kapłańskie pozdrowienie i błogosławieństwo, które w pewnych dniach i okolicznościach może być ujęte w postaci modlitwy nad ludem albo w innym bardziej uroczystym sformułowaniu;

– odesłanie ludu przez diakona lub kapłana, aby każdy wrócił do swoich dobrych czynów, wielbiąc i błogosławiąc Boga (OWMR 90).

Nie wolno opuszczać i zmieniać przepisanych czytań biblijnych, a zwłaszcza czytań ani psalmu responsoryjnego, w których zawiera się Boże słowo, nie wolno zastępować innymi tekstami, nie biblijnymi (OWMR 57; RS 62).

Ojciec Święty Jan Paweł II w encyklice *Ecclesia de Eucharistia*, [podkreślił, że] ważne jest, aby żaden wymiar Najświętszego Sakramentu nie był pominięty. Zawsze bowiem obecna jest w człowieku pokusa, by zredukować Eucharystię do ludzkich wymiarów, podczas gdy w rzeczywistości to on winien otworzyć się na wymiary Tajemnicy. «Eucharystia jest zbyt wielkim darem, ażeby można było tolerować dwuznaczności i umniejszenia» (MND 14).

Powinien zniknąć godny napiętnowania zwyczaj, że kapłani lub diakoni, albo wierni, tu i ówdzie według swojego uznania, zmieniają lub znieszczały teksty świętej liturgii, jakie są zobowiązani wypowiedzieć. Postępując w ten sposób, czynią celebrację świętej liturgii niepewną, a nierzadko fałszują jej autentyczny sens (RS 59).

Zgodnie z przepisami (por. OWMR 365) wybiera jedną z modlitw [eucharystycznych] znajdujących się w Mszałe rzymskim i zatwierdzonych przez Stolicę Apostolską. Z natury swojej Modlitwa eucharystyczna wymaga, aby wypowiadał ją sam kapłan, uprawniony do tego na mocy święceń. Lud zaś ożywiony wiarą, łączy się z kapłanem w milczeniu oraz poprzez formuły ustalone w strukturze modlitwy eucharystycznej. Są to odpowiedzi w dialogu prefacji, Święty, aklamacja po konsekracji i aklamacja Amen po końcowej doksolonii oraz inne aklamacje wprowadzone przez Konferencję Episkopatu i zatwierdzone przez Stolicę Świętą.

Należy zachować aklamację: „Bo Twoje jest królestwo i potęga, i chwała na wieki”. Przypomina się, że także w formule końcowego błogosławieństwa i błogosławieństwa w formułach sakramentalnych nie wolno opuszczać spójnika „i”.

Udzielenie błogosławieństw uroczystych jak również modlitw nad ludem powinno się stać normalną praktyką w niedziele, uroczystości, święta i w Mszach obrzędowych.

Jeśli stosuje się modlitwę nad ludem lub formułę uroczystego błogosławieństwa, diakon mówi: Pochylcie głowy na błogosławieństwo. Gdy kapłan udzieli błogosławieństwa, diakon mając złożone ręce i zwrócony do ludu, odsyła go mówiąc: Idźcie w pokoju Chrystusa. (OWMR 185)

2. Klęknięcie przed Najświętszym Sakramentem (OWMR 274)

Przyklęknięcie, które wykonuje się przez zgięcie prawego kolana aż do ziemi, oznacza uwielbienie. Dlatego obowiązuje ono przed Najświętszym Sakramentem i przed Krzyżem świętym, od jego uroczystej adoracji w liturgii Wielkiego Piątku aż do rozpoczęcia Wigilii Paschalnej.

W czasie Mszy świętej kapłan celebrujący przyklęka trzy razy: po podniesieniu Hostii, po podniesieniu kielicha i przed Komunią św. Szczegółowe przepisy obowiązujące we Mszy koncelebrowanej zostały podane w odpowiednim miejscu (por. OWMR 210–251).

Jeśli zaś w prezbiterium jest tabernakulum z Najświętszym Sakramentem, kapłan, diakon i inni usługujący przyklękają po przyjściu do ołtarza i przed odejściem od niego, nie zaś podczas samej celebracji Mszy świętej.

Poza tym przyklękają wszyscy, którzy przechodzą przed Najświętszym Sakramentem, chyba że idą w procesji.

Usługujący, którzy niosą krzyż procesyjny lub świece, zamiast przyklęknięcia wykonują skłon głowy.

3. Trzecia formuła aktu pokuty

Celebrans może układać wezwanie do 3 formuły aktu pokuty na wzór wezwań umieszczonych w Mszale (MR 7*–10*). Wezwania te

powinny zawierać wspomnienie dziejów zbawienia i wyrażać skruchę.

4. Milczenie (OWMR 45)

Należy również zachować w odpowiednim czasie pełne czci milczenie. Jego natura zależy od czasu, w jakim jest przewidziane w poszczególnych obrzędach:

- w akcie pokuty i po wezwaniu do modlitwy wierni skupiają się w sobie;
- po czytaniu lub homilii krótko rozważają to, co usłyszeli;
- po Komunii świętej zaś wychwalają Boga w sercu i modlą się do Niego. W Mszach dla grup specjalnych milczenie to można przedłużyć.

Godne pochwały jest zachowanie milczenia w kościele, w zakrystii i w przylegających do niej pomieszczeniach już przed rozpoczęciem celebracji, aby wszyscy pobożnie i godnie przygotowali się do sprawowania świętych czynności.

5. Modlitwa powszechna (OWMR 69–71)

69. W modlitwie powszechnej, czyli modlitwie wiernych, lud w pewien sposób odpowiada na Boże słowo przyjęte z wiarą i wykonując swą wynikającą z chrztu funkcję kapłańską, zanosí do Boga błagania za zbawienie wszystkich. Wypada, aby ta modlitwa była zanoszona z zasady we Mszach świętych sprawowanych z udziałem ludu, by zanoszono błagania za święty Kościół, za tych, którzy sprawują nad nami rządy, za ludzi znajdujących się w różnych potrzebach, a także za wszystkich ludzi i o zbawienie całego świata.

70. Modlitwa powszechna obejmuje zazwyczaj następujące intencje:

- a) w potrzebach Kościoła,
- b) za rządzącymi państwami i o zbawienie całego świata,

- c) za ludzi doświadczonych różnymi trudnościami,
- d) za miejscową wspólnotę.

W celebracjach odbywających się w szczególnych okolicznościach, jak w czasie bierzmowania, małżeństwa, pogrzebu porządek intencji może bardziej uwzględniać określoną okoliczność.

71. Kapłan celebrujący kieruje modlitwą, stojąc w miejscu przewodniczenia. Rozpoczyna ją krótką zachętą, w której wzywa wiernych do modlitwy oraz wypowiada modlitwę na zakończenie. Proponowane intencje winny być nieliczne, ułożone w duchu mądrej wolności, związane i wyrażające błagania całej wspólnoty.

Wezwania wygłasza diakon lub kantor albo lektor lub inny wierny świecki, stojący przy ambonie lub w innym odpowiednim miejscu.

Lud zaś stojąc, przyłącza się do modlitwy albo przez wspólne wezwanie wypowiedane po każdej intencji albo przez modlitwę w milczeniu.

6. Przyjmowanie Komunii Świętej (OWMR 160–161)

160. Kapłan bierze patenę lub puszkę i podchodzi do przyjmujących Komunię, którzy zazwyczaj zbliżają się procesjonalnie.

Nie wolno samym wiernym brać konsekrowanego Chleba ani kielicha Krwi Pańskiej, ani tym bardziej przekazywać między sobą z rąk do rąk. Wierni przyjmują Komunię świętą w postawie klęczącej lub stojącej, zgodnie z postanowieniem Konferencji Episkopatu. Jeśli przystępują do niej stojąc, zaleca się, aby przed przyjęciem Najświętszego Sakramentu wykonali należyne gesty czci, który winien być określony tym samym postanowieniem.

161. Jeżeli udziela się Komunii świętej tylko pod postacią chleba, kapłan każdemu z przyjmujących ukazuje nieco uniesioną Hostię mówiąc: Ciało Chrystusa. Przystępujący do Komunii świętej odpowiada: Amen i przyjmuje Najświętszy Sakrament do ust lub, jeśli jest to dozwolone, na dłoń, według swego uznania. Przystępujący do Komunii spożywa całą świętą Hostię tuż po jej przyjęciu.

W szczególnych okolicznościach, w których ukłęknięcie jest bardzo trudne, np. przy tłumnym udziale wiernych i ścisku, albo gdy wierni uczestniczą w Mszy św. poza kościołem po deszczu, można przyjąć Komunię św. stojąc. Nie można wymagać klęknięcia od ludzi obciążonych kalectwem lub chorobą.

7. Szaty liturgiczne

- a) Zgodnie z przepisem zawartym w Ceremoniale Episcoporum (n. 58), biskupi oraz opaci noszą krzyż pod ornatem.
- b) Kielich należy przykryć welonem, który może być w kolorze dnia lub biały (OWMR 118).
- c) Wszyscy, którzy nakładają albę, używają także paska i humerału, chyba że ze względu na krój alby nie są potrzebne (OWMR 119).
- d) Na prośbę niektórych Konferencji Biskupów Kongregacja ds. Sakramentów i Kultu Bożego pozwala na używanie w gorących strefach klimatycznych obszernego białego ornatu bez alby (*casula sine alba*), na który nakłada się stułę koloru dnia. Nigdy Kongregacja nie wyrażała zgody na wkładanie stuły na ornat. Przeciwnie, w indulcie na używanie nowej szaty podkreśla, że do zwykłego sprawowania Mszy św. w miejscu świętym należy nosić tradycyjne szaty liturgiczne: humerał, albę, stułę i ornat, zgodnie z przepisami zawartymi w OWMR. Główny celebrans Mszy koncelebrowanej zawsze ma być ubrany w tradycyjny liturgiczny strój kapłański. W naszym klimacie nie ma potrzeby zmiany tego stroju. Dlatego Konferencja Episkopatu nigdy o taki indult nie prosiła. Należy dokładnie zachowywać przepisy zawarte w Ogólnym wprowadzeniu do Mszału Rzymskiego (OWMR 337).
- e) Szatą własną diakona jest dalmatyka, którą wkłada na albę i stułę; gdy dalmatyki brak lub gdy obrzędy są sprawowane mniej uroczyście, diakon może jej nie wkładać (OWMR 338).

Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów zaleca, „aby zachować piękną tradycję Kościoła i jest godne pochwały nie korzystać z możliwości nie wkładania dalmatyki” (RS 125).

8. Msze koncelebrowane

W Kanonie Rzymskim modlitwę za żywych Pamiętaj, Boże oraz Zjednoczeni można zlecić jednemu lub dwom spośród koncelebransów; wyznaczony koncelebrans sam wypowiada modlitwę donośnym głosem, mając ręce rozłożone (OWMR 220).

Modlitwę za zmarłych Pamiętaj, Boże oraz Również nam, Twoim grzesznym sługom można zlecić jednemu lub dwom spośród koncelebransów; wyznaczony koncelebrans sam odmawia modlitwę donośnym głosem, mając ręce rozłożone (OWMR 223).

Na słowa Również nam, Twoim grzesznym sługom wszyscy koncelebransi uderzają się w piersi (OWMR 224).

W II–IV Modlitwie eucharystycznej są 2 modlitwy wstawiennicze, które mogą odmawiać dwaj koncelebransi. Nie należy ich rozdzielać na trzech koncelebransów (por. OWMR 226–236).

Odnośnie do innych Modlitw eucharystycznych zatwierdzonych przez Stolicę Apostolską należy zachować podane w swoim miejscu przepisy (OWMR 235).

Doksologię końcową Modlitwy eucharystycznej może wygłosić albo tylko sam celebrans główny, albo według uznania razem z innymi koncelebransami. Nie mogą jej odmawiać inni wierni (OWMR 236).

Części modlitwy przeznaczone do wspólnego odmawiania przez wszystkich koncelebrujących, a zwłaszcza słowa konsekracji, jakie wszyscy są obowiązani wypowiadać, koncelebransi mają wymawiać głosem przyciszonym, aby można było wyraźnie słyszeć głos celebransa głównego. W ten sposób ułatwia się wiernym zrozumienie słów (OWMR 218).

9. Msza święta z posługującymi

W Mszach uroczystych może asystować kilku diakonów. Natomiast klerycy nie mający święceń diakonatu, nie mogą wkładać dalmatyki i zastępować diakonów.

Konferencja Episkopatu Polski uznała za wskazane, żeby w Polsce pozwolić diakonom na używanie kapy w czynnościach liturgicznych (np. w czasie przewodniczenia Liturgii Godzin), przy zachowaniu zasady, że strojem właściwym diakona jest dalmatyka.

Akolici, lektorzy oraz inni świeccy usługujący mogą ubierać się w albę albo w inną szatę prawnie zatwierdzoną (OWMR 339).

Msza święta oraz inne celebracje liturgiczne, które są działaniem Chrystusa i hierarchicznie ustanowionego ludu Bożego, winne być tak organizowane, aby wyświęceni szafarze oraz wierni świeccy uczestniczyli w nich w sposób wyraźny, każdy w sposób zgodny ze swoim stanem (RS 128).

Wypada bowiem, aby kapłani, którzy biorą udział w celebracji eucharystycznej, jeśli nie zwalnia ich od tego słuszną przyczyna, z zasady pełnili urząd posługi wynikający z przyjętych święceń, a więc by uczestniczyli jako koncelebransi, ubrani w szaty liturgiczne. Jeśli nie celebrują, niech biorą udział ubrani we własny strój chórowy albo komżę nałożoną na sutannę (OWMR 114).

VII. ZNACZENIE I GODNOŚĆ SPRAWOWANIA EUCHARYSTII

Umiejętność przewodniczenia Liturgii mszalnej

Nowy mszał świadczy o prawie modlitwy Kościoła rzymskiego i jednocześnie chroni przekazany przez nowsze Sobory depozyt wiary, a z drugiej strony stanowi duży krok naprzód w liturgicznej tradycji. Gdy bowiem Ojcowie Soboru Watykańskiego II powtarzali dogma-

tyczne zasady Soboru Trydenckiego, przemawiali w całkiem innym okresie dziejów świata; dlatego w dziedzinie duszpasterstwa mogli podać postanowienia i rady, jakich przed czterema wiekami nie można było nawet przewidywać (OWMR 10).

Biskup winien zabiegać o to, aby prezbiterzy, diakoni i wierni świeccy zdobywali coraz pełniejsze zrozumienie głębokiego sensu obrzędów i tekstów liturgicznych i dzięki temu byli prowadzeni do czynnego i owocnego udziału w sprawowaniu Eucharystii. Z tego też względu winien biskup czuwać nad tym, aby celebracje odbywały się coraz godniej. W znacznym zaś stopniu przyczynia się do tego troska o piękno sakralnych pomieszczeń oraz muzyki i sztuki (OWMR 22).

Najczęściej przystosowania te polegają na doborze pewnych obrzędów i tekstów, to znaczy śpiewów, czytań, modlitw, zachęt i gestów, bardziej odpowiadających potrzebom, przygotowaniu i sposobowi myślenia uczestników. Dobór ten jest pozostawiony kapłanowi celebrującemu. Winien jednak kapłan pamiętać, że jest sługą świętej liturgii i że nie wolno mu na własną rękę w celebracji Mszy świętej niczego dodawać, opuszczać ani zmieniać (OWMR 24).

Warunkiem poprawnego sprawowania liturgii jest wcześniejsze, staranne przygotowanie celebransa, ministrantów, śpiewaków i organisty.

Przewodniczący zgromadzenia liturgicznego winien pamiętać, że brak odpowiedniego przygotowania liturgii, np. nieporadna i płytka treściowo improwizacja słowa wstępnego lub innych zachęt i wprowadzeń albo niepoprawny sposób czytania tekstów biblijnych lub słaby śpiew i muzyka, wpływają ujemnie na uczestników i utrudniają owocny udział w liturgii. Należy pamiętać, że odpowiedzialnym za całokształt liturgii i sposób jej sprawowania jest celebrans, a zwłaszcza proboszcz lub rektor kościoła. Do ich obowiązków należy również troska o stałą i właściwą formację służby liturgicznej (ministrantów, lektorów, scholi, chóru, organisty i kościelnego).

1. Urządzenie prezbiterium

Prezbiterium to miejsce, w którym znajduje się ołtarz, głosi się Boże słowo i gdzie pełnią swoje funkcje: kapłan, diakon i inni usługujący. Powinno być wyodrębnione z wnętrza kościoła przez pewne podwyższenie albo przez odmienną formę i wystrój. Jego rozmiary winny być takie, by swobodnie można było celebrować Eucharystię i zapewnić jej widoczność (OWMR 295).

W miejscu poświęconym Eucharystię należy sprawować na ołtarzu; natomiast poza miejscem poświęconym można ją celebrować na odpowiednim stole, zawsze jednak przykrywa się go obrusem i korporałem oraz ustawia się na nim krzyż i świeczniki (OWMR 297).

W każdym kościele powinien być ołtarz stały, jasno i trwale wskazujący na Jezusa Chrystusa, który jest żywym kamieniem (por. 1 P 2,4; Ef 2, 20); w innych zaś miejscach przeznaczonych do świętych obrzędów może być umieszczony ołtarz przenośny (OWMR 298).

Ambona powinna być tak umieszczona, by czytający i mówiący byli dobrze widziani i słyszani przez wiernych. W tym celu ambona powinna być wyposażona w mikrofon odrębny od ołtarzowego (por. OWMR 309).

Krześło kapłana celebransa winno uwydatniać jego funkcję przewodniczącego zgromadzenia i kierującego modlitwą. Dlatego odpowiednie dla niego miejsce będzie u szczytu prezbiterium, zwrócone w stronę ludu, chyba że byłoby to niemożliwe ze względu na strukturę świątyni lub inne okoliczności, np. gdyby utrudniało łączność między kapłanem a wiernymi z powodu zbyt wielkiej odległości, albo gdyby tabernakulum znajdowało się na środku za ołtarzem. Należy unikać wszelkiego podobieństwa do tronu. Przed oddaniem krzesła kapłana do użytku liturgicznego wypada je pobłogosławić zgodnie z obrzędem podanym w Rytuale rzymskim.

W prezbiterium należy też umieścić siedzenia dla kapłanów koncelebrujących oraz dla prezbiterów, którzy ubrani w strój chórowy biorą udział we Mszy świętej, choć nie koncelebrują.

Siedzenie dla diakona należy ustawić w pobliżu krzesła celebransa. Siedzenia dla innych usługujących należy tak umieścić, aby jasno odróżniały się od miejsc dla duchowieństwa i by łatwo mogli oni pełnić powierzone im funkcje (OWMR 310).

2. Śpiewy (OWMR 366–367)

366. Zamiast śpiewów podanych w Obrzędach Mszy świętej, np. Baranku Boży, nie wolno wprowadzać innych pieśni.

367. Przy wyborze śpiewów między czytaniem oraz pieśnią na wejście, na przygotowanie darów i na Komunię, należy zachować przepisy podane w odpowiednich miejscach (por. OWMR 40–41, 47–48, 61–64, 74, 86–88)

3. Udział wiernych w Mszy świętej

Nadzwyczajny szafarz Komunii świętej będzie bowiem mógł udzielać Komunii jedynie w przypadku braku kapłana lub diakona, albo kiedy kapłan napotyka trudności z powodu choroby lub podeszłego wieku, lub innej ważnej przyczyny albo gdy jest tak wielka liczba wiernych przystępujących do Komunii, że sama celebrowanie Mszy zbytby się przeciągnęła (RS 158). Należy potępić postępowanie tych kapłanów, którzy choć sami uczestniczą w celebrowaniu, powstrzymują się jednak od udzielania Komunii, powierzając to zadanie świeckim (RS 157).

Zakrystian starannie przygotowuje księgi liturgiczne, szaty i wszystkie inne przedmioty konieczne w celebrowaniu Mszy świętej (OWMR 105a).

Komentator, który za pomocą objaśnień i pewnych pouczeń wprowadza wiernych w liturgię i przygotowuje ich do lepszego jej zrozumienia. Uwagi podawane przez komentatora powinny być starannie przygotowane, zwięzłe i jasne. Podczas pełnienia swej funkcji komentator stoi w odpowiednim do tego miejscu, mając przed sobą wiernych, ale nie na ambonie (OWMR 105b).

Wierni stoją (OWMR 43):

- od rozpoczęcia śpiewu na wejście albo od początku wejścia kapłana do ołtarza aż do kolekty włącznie;
- podczas śpiewu Alleluja przed Ewangelią;
- w czasie głoszenia Ewangelii;
- podczas wyznania wiary i modlitwy powszechnej;
- od wezwania *Orate fratres* przed modlitwą nad darami do końca Mszy świętej.

Wierni siedzą (OWMR 43):

- podczas czytań przed Ewangelią i psalmu responsoryjnego;
- w czasie homilii;
- przygotowania darów;
- zależnie od okoliczności, kiedy zachowuje się święte milczenie po Komunii świętej.

Do gestów zalicza się także czynności i procesje (OWMR 44):

- gdy kapłan podąży do ołtarza z diakonem i usługującymi;
- diakon przed ogłoszeniem Ewangelii zanoszą Ewangeliarz do ambony;
- wierni przynoszą dary oraz przystępują do Komunii świętej.

Wierni kłęczą:

- w czasie modlitwy epikletycznej i przeistoczenia;
- na słowa: „Oto Baranek Boży; Panie nie jestem godzien...”;
- w czasie przyjmowania Komunii św., jeżeli okoliczności na to pozwalają.

Jeśli nie stoją na przeszkodzie względy zdrowotne, ciasnota lub obecność znacznej liczby uczestników albo inne uzasadnione przyczyny, wierni kłęczą podczas konsekracji. Ci zaś, którzy na konsekrację nie kłękają, niech wykonają głęboki ukłon, gdy kapłan po konsekracji przykłęka (OWMR 43).

Msze św. przekazywane za pomocą środków audiowizualnych powinny być bardzo starannie przygotowane i sprawowane w sposób wzorowy (Instrukcja „*Inaestimabile donum*”).

4. Ukłony (OWMR 275)

Ukłon wyraża uszanowanie i cześć oddawaną osobom lub ich wyobrażeniom. Rozróżnia się dwa rodzaje ukłonów: pochylenie głowy i pochylenie ciała.

- a) Pochylenie głowy czyni się wymawiając razem imiona Trzech Osób Boskich, imię Jezusa, Najświętszej Maryi Panny i Świętego, na cześć którego sprawuje się Mszę.
- b) Pochylenie ciała, czyli głęboki ukłon, czyni się: przed ołtarzem; podczas wypowiedzania modlitw: Wszechmogący Boże, oczyść i Przyjmij nas, Panie; w czasie wyznania wiary na słowa: I za sprawą Ducha Świętego; w Kanonie rzymskim na słowa: Pochylnie Cię błagamy. W ten sposób pochyłony stoi diakon, gdy prosi o błogosławieństwo przed głoszeniem Ewangelii. Ponadto kapłan pochyła się nieco, kiedy w czasie konsekracji wymawia słowa Pańskie.

5. Okadzenia (OWMR 276–277)

276. Okadzenie, jako to wynika ze świadectw Pisma Świętego (por. Ps 140,2; Ap 8,3), wyraża cześć i modlitwę. Kadzidła można używać według uznania w każdej formie Mszy świętej:

- a) podczas procesji na wejście;
- b) na początku Mszy, do okadzenia krzyża i ołtarza;
- c) w czasie procesji przed Ewangelią i podczas jej głoszenia;
- d) po złożeniu na ołtarzu chleba i kielicha – do okadzenia darów, krzyża, ołtarza, kapłana i ludu;
- e) podczas ukazania Hostii i kielicha po konsekracji.

277. Kapłan nakłada kadzidło do kadzielnicy i błogosławi je znakiem krzyża, nic nie mówiąc.

Przed okadzeniem i po jego wykonaniu oddaje się głęboki ukłon w stronę okadzonej osoby lub rzeczy, z wyjątkiem ołtarza i darów złożonych na ofiarę w Mszy św.

Trzema rzutami kadzielnicy okadza się: Najświętszy Sakrament, relikwie świętego Krzyża i obrazy Chrystusa Pana wystawione do publicznej czci, dary złożone na ofiarę w Mszy św., krzyż ołtarzowy, Ewangeliarz, paschał, kapłana i lud.

Dwoma rzutami kadzielnicy okadza się relikwie i obrazy Świętych wystawione do publicznej czci, i to tylko na początku celebracji, po okadzeniu ołtarza.

Ołtarz okadza się pojedynczymi ruchami kadzielnicy w ten sposób:

- a) jeśli ołtarz jest odsunięty od ściany, kapłan okadza go obchodząc dokoła;
- b) jeśli ołtarz nie jest odsunięty od ściany, kapłan, przechodząc wzdłuż niego, okadza najpierw prawą, potem lewą stronę.

Jeżeli krzyż jest na ołtarzu lub obok niego, okadza się go przed okadzeniem ołtarza. Natomiast jeżeli jest za ołtarzem, kapłan okadza go, gdy przed nim przechodzi.

Dary ofiarne okadza kapłan trzema rzutami kadzielnicy, przed okadzeniem krzyża i ołtarza. Może też wykonać okadzenie darów, czyniąc nad nimi znak krzyża kadzielnicą.

E. PRZECHOWYWANIE NAJŚWIĘTSZEJ EUCHARYSTII I JEJ KULT POZA MSZĄ ŚWIĘTĄ

(Instrukcja Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów
Redemptoris Sacramentum, 129–140)

I. PRZECHOWYWANIE NAJŚWIĘTSZEJ EUCHARYSTII

129. „Sprawowanie Eucharystii w ofierze Mszy świętej jest źródłem i celem kultu, jaki się jej oddaje poza Mszą. Święte postacie przechowuje się przede wszystkim w tym celu, aby wierni, którzy nie mogą brać udziału we Mszy świętej, zwłaszcza chorzy i starsi, jedno-

czyli się przez Komunię sakramentalną z Chrystusem i Jego Ofiarą, którą składa się we Mszy świętej”. Ponadto owo przechowywanie pozwala również na praktykę adoracji tego Wielkiego Sakramentu oraz oddawania mu tej czci, która jest należna samemu Bogu. Należy więc bardzo popierać niektóre formy kultu adoracji nie tylko prywatnej, lecz również publicznej i wspólnotowej, ustanowione lub zatwierdzone przez Kościół.

130. „Najświętszą Eucharystię należy przechowywać w tabernakulum trwałym i nienaruszalnym, umieszczonym na środku ołtarza wielkiego lub bocznego, ale naprawdę okazałego”; jak również w miejscu, ze względu na spokój, przestrzeń przed tabernakulum oraz liczbę ławek lub krzeseł i klęczników, „odpowiednim do modlitwy”. Ponadto należy pilnie zwracać uwagę na wszystkie przepisy ksiąg liturgicznych i normy prawne, szczególnie w celu wykluczenia niebezpieczeństwa profanacji.

131. Z wyjątkiem przepisów kan. 934 § 1, zabrania się przechowywania Najświętszego Sakramentu w miejscu, które nie podlega oczywistej władzy biskupa diecezjalnego lub gdzie istnieje niebezpieczeństwo profanacji. Gdyby coś takiego zaistniało, biskup diecezjalny winien natychmiast cofnąć udzielone już pozwolenie na przechowywanie Eucharystii.

132. Nikt nie może zanosić Najświętszej Eucharystii do domu lub do jakiegoś innego miejsca wbrew przepisom prawa. Ponadto należy pamiętać, że zabranie lub przetrzymywanie w celu świętokradczym albo wyrzucenie konsekrowanych postaci jest poważnym przestępstwem, od którego uwolnienie zastrzeżone jest Kongregacji Nauki Wiary.

133. Kapłan lub diakon albo szafarz nadzwyczajny, który z powodu nieobecności lub przeszkody ze strony szafarza zwyczajnego znosi Najświętszą Eucharystię choremu w celu udzielenia Komunii, z miejsca, gdzie przechowywany jest Sakrament, powinien iść w miarę możliwości prostą drogą do domu chorego, unikając wszelkich spraw świeckich, aby wyeliminować jakiegokolwiek niebezpieczeństwo

profanacji i zachować jak największy szacunek względem Ciała Chrystusa. Ponadto zawsze należy wykonywać obrzęd udzielania Komunii chorem, jak zapisano w Rytuale Rzymskim.

II. INNE FORMY KULTU NAJŚWIĘTSZEJ EUCHARYSTII POZA MSZĄ ŚWIĘTĄ

134. „Kult, jakim otaczana jest Eucharystia poza Mszą świętą, ma nieocenioną wartość w życiu Kościoła. Jest on ściśle związany ze sprawowaniem Ofiary eucharystycznej”. Pobożność więc zarówno publiczna, jak i prywatna wobec Najświętszej Eucharystii winna być gorliwie wpajana również poza Mszą, aby wierni oddawali cześć uwielbienia Chrystusowi obecnemu prawdziwie i rzeczywiście, który jest „Kapłanem dóbr przyszłych” i Odkupicielem wszystkiego. „Jest więc zadaniem pasterzy Kościoła, aby również poprzez własne świadectwo zachęcali do kultu eucharystycznego, do trwania na adoracji przed Chrystusem obecnym pod postaciami eucharystycznymi, szczególnie podczas wystawienia Najświętszego Sakramentu”.

135. „W ciągu dnia” wierni „niech nie zaniedbują nawiedzenia Najświętszego Sakramentu, jako że jest ono dowodem wdzięczności, znakiem miłości i wyrazem uznania dla Chrystusa Pana tam obecnego”. Kontemplacja bowiem Jezusa obecnego w Najświętszym Sakramencie, jako Komunia duchowa, ściśle jednoczy wiernego z Chrystusem, jak pokazuje przykład tyłu Świętych. „Jeśli nie stoi na przeszkodzie poważna racja, kościół, w którym jest przechowywana Najświętsza Eucharystia, powinien być otwarty dla wiernych przynajmniej przez kilka godzin dziennie, aby mogli się modlić przed Najświętszym Sakramentem”.

136. Ordynariusz powinien usilnie popierać adorację eucharystyczną z udziałem ludu, zarówno krótką, jak dłuższą lub jako wieczystą. W ostatnich bowiem latach „w wielu miejscach adoracja Najświętszego Sakramentu znajduje swoją właściwą rolę w życiu codziennym i staje się niewyczerpanym źródłem świętości”, chociaż istnieją rów-

niez miejsca, „w których zauważa się prawie całkowity zanik praktyki adoracji eucharystycznej”.

137. Wystawienie Najświętszej Eucharystii winno się zawsze odbywać zgodnie z przepisami ksiąg liturgicznych. Nie należy również wykluczać odmawiania przed schowanym lub wystawionym Najświętszym Sakramentem maryjnej modlitwy różańcowej, godnej podziwu „ze względu na jej prostotę a zarazem głębię”. Jednakże, szczególnie podczas wystawienia, należy ukazać istotę tej modlitwy jako kontemplacji tajemnic życia Chrystusa Odkupiciela i zbawczego planu wszechmogącego Ojca, wykorzystując przede wszystkim czytania zaczerpnięte z Pisma świętego.

138. Nigdy jednak wystawionego Najświętszego Sakramentu nie powinno się, nawet na krótko, pozostawiać bez wystarczającego nadzoru. Stąd należy postępować tak, aby w ustalonych porach niektórzy wierni, nawet na zmianę, zawsze byli obecni.

139. Gdy biskup diecezjalny ma wyświęconych szafarzy lub inne osoby przeznaczone do wystawienia Najświętszego Sakramentu, wierni mają prawo często nawiedzać Najświętszy Sakrament w celu adoracji i przynajmniej czasami w ciągu roku uczestniczyć w adoracji przed wystawioną Najświętszą Eucharystią.

140. Zaleca się bardzo, aby w dużych miastach lub przynajmniej większych miejscowościach biskup diecezjalny wyznaczył jakiś budynek kościoła dla adoracji wieczystej, w którym jednak powinna być często, a nawet o ile to możliwe codziennie, sprawowana Msza święta, pod warunkiem ścisłego przestrzegania zasady, że na czas Mszy świętej przerywa się wystawienie. Wypada, aby we Mszy, która poprzedza czas bezpośredniej adoracji, była konsekrowana hostia, która ma być wystawiona do adoracji, oraz aby została umieszczona w monstrancji na ołtarzu po zakończeniu Komunii.

III. ADORACJA NAJŚWIĘTSZEGO SAKRAMENTU

Jan Paweł II w Liście apostolskim *Mane nobiscum Domine* zachęca, aby „wspólnoty zakonne i parafialne podjęły szczególne zobowiązanie do adoracji eucharystycznej poza Mszą św. Pozostawiamy długo na klęczkach przed Jezusem Chrystusem obecnym w Eucharystii, wynagradzając naszą wiarą i miłością zaniedbania, zapomnienie, a nawet zniewagi, jakich nasz Zbawiciel doznaje w tylu miejscach na świecie. W adoracji pogłębiajmy naszą osobistą i wspólnotową kontemplację, posługując się modlitewnikami, które czerpią inspirację ze Słowa Bożego i z doświadczenia licznych dawnych i współczesnych mistyków. Także różaniec, pojmowany w jego głębokim znaczeniu biblijnym i chrystocentrycznym, na które zwróciłem uwagę w Liście apostolskim *Rosarium Virginis Mariae*, stanie się szczególnie odpowiednim sposobem kontemplacji eucharystycznej, realizowanej razem z Maryją i w Jej szkole” (MND 18).

IV. PROCESJE EUCHARYSTYCZNE

- a) Procesje eucharystyczne stały się powszechną praktyką w Kościele i są zasadniczo wzorowane na procesji ku czci Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa. Należy dbać o społeczny charakter tych procesji jak i czynny w nich udział wiernych, aby procesja była znakiem ludu pielgrzymującego do wiecznej Ojczyzny. Jeśli procesja z Najświętszym Sakramentem odbywa się po Mszy św. hostię do procesji należy konsekrować podczas Mszy św., która bezpośrednio poprzedza procesję.
- b) Procesje w uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa należy odprawić w sposób podany w rozdziale księgi IV KKTE. Należy również zachować procesje odprawiane przez 8 dni po uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa oraz procesję w uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa tam, gdzie jest taki zwyczaj. Dzieci, które w danym roku przystąpiły do Pierwszej

---

Komunii św., powinny w tych procesjach uczestniczyć w zorganizowanej grupie.

- c) Należy zachować i ożywiać inne procesje eucharystyczne u nas odprowadzane. Śpiewy i modlitwy powinny być tak dobrane, aby wszyscy okazywali przez nie wiarę w Chrystusa i ku Niemu kierowali całą uwagę (KKTE 80).

V. NABOŻEŃSTWA EUCHARYSTYCZNE

- a) Nabożeństwa eucharystyczne stanowią część wszystkich nabożeństw istniejących w Kościele i dotąd odprowadzanych we wspólnotach katolickich. W Konstytucji o Liturgii czytamy: „zaleca się usilnie nabożeństwa ludu chrześcijańskiego, zgodne z przepisami i zasadami Kościoła”. Odnosi się to do nabożeństw Kościołów partykularnych. Sobór zalecił tak uporządkować nabożeństwa, aby „zgadzały się z liturgią, z niej poniekąd wypływały i do niej wiernych prowadziły” (KL 13).
- b) Należy usilnie dążyć do tego, by nabożeństwa z wystawieniem Najświętszego Sakramentu, które są częstą praktyką w naszych kościołach i najpowszechniejszym wyrazem kultu Eucharystii poza Mszą św. nadal były utrzymane i pogłębiane. Aby wierni we właściwy sposób w nich uczestniczyli, należy przez słowo wprowadzające lub przez wybrane fragmenty Pisma św. ukazywać ich wewnętrzny związek z tajemnicą Eucharystii.
- c) Gorzkie Żale należą do tradycyjnych nabożeństw Okresu Wielkiego Postu i są rozważaniem Męki Pana podjętej dla naszego zbawienia. Pomagają one wiernym zbliżyć się do tajemnicy zbawczej śmierci Chrystusa. Odpowiednio dobrane fragmenty Pisma św. i głoszone rozważanie Męki Pańskiej powinny pogłębiać treść i wielkopostne nabożeństwo i pełniej ukazywać jego powiązanie z tajemnicą Eucharystii.
- d) Majowe nabożeństwo jest w Polsce zwyczajowo odprowadzane przed wystawionym Najświętszym Sakramentem. Słowa litanii skierowa-

ne są do Maryi, ale refren „módl się za nami” przypomina, że Ona jest naszą Orędowniczką u swego Syna. Przed rozpoczęciem majowego nabożeństwa należy przypomnieć wiernym szczególnie udział Maryi w misterium zbawienia oraz prawdę o Jej orędownictwie.

Nabożeństwa majowe można odprawiać w dwojakiej formie, zgodnie z tradycją diecezji:

- na początku nabożeństwa wystawia się Najświętszy Sakrament i przed Nim odbywa się całe nabożeństwo;
  - przed wizerunkiem Najświętszej Maryi Panny śpiewa się Litanie Loretańską i głosi się albo czyta odpowiednie rozważanie. Następnie celebrans przechodzi do głównego ołtarza, wystawia Najświętszy Sakrament, odprawia krótką adorację i po odśpiewaniu pieśni eucharystycznej udziela błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem.
- e) Wspominając świętych Kościół głosi „misterium paschalne w Świętych, którzy współcierpieli i zostali współwielbieni z Chrystusem” (KL 104). W nabożeństwach ku czci Świętych uwaga koncentruje się na osobie Świętego i dlatego takie nabożeństwa nie powinny być odprawiane z wystawieniem Najświętszego Sakramentu. Po modlitwach do Świętych i po kazaniu można odprawić nabożeństwo eucharystyczne. W ten sposób Święty ukazuje się jako ten, który prowadzi do Chrystusa.

F. LITURGIA GODZIN

I. OBCHÓD DNI LITURGICZNYCH W CIĄGU ROKU (zob. OWLG 204–252; Liturgia Godzin, tom I, Poznań 1982, s. 81–90)

II. WSPÓLNE ODPRAWIANIE LITURGII GODZIN (por. OWLG 21–23; 27)

Wszędzie, gdzie jest to możliwe, główne Godziny powinny być odprawiane w kościele przez wspólnoty wiernych, a przede wszyst-

kim parafialne; parafie są bowiem wspólnotami diecezji zorganizowanymi lokalnie pod przewodnictwem pasterzy zastępujących biskupa. W pewien sposób przedstawiają one widzialny Kościół ustanowiony na całej ziemi.

Wierni wezwani na Liturgię Godzin i na niej zebrani w jedności serc i głosów, czynią widocznym Kościół sprawujący misterium Chrystusa.

Organizacja i kierownictwo modlitwą wspólnoty należy do tych, którzy otrzymali święcenia lub specjalną misję kanoniczną. Niech więc dołożą starań, „by wszyscy powierzeni ich opiece byli jednomyślni w modlitwie”. Mają oni zachęcać wiernych do wspólnego udziału w głównych częściach Liturgii Godzin, zwłaszcza w niedziele i święta oraz przygotowywać ich do tego odpowiednimi pouczeniami.

Łudzi świeckich gromadzących się z różnych powodów, apostołskich lub innych, zachęca się do wypełnienia obowiązku wspólnej modlitwy Kościoła przez odmówienie części Liturgii Godzin. Wypada wreszcie, by i w rodzinie, która jest jakby domowym sanktuarium Kościoła, nie poprzestawano na wspólnych modlitwach, ale także, w miarę możliwości, odmawiano jakąś część Liturgii Godzin, zespalając się w ten sposób tym ściślej z całym Kościołem.

G. WAŻNIEJSZE DEKRETY I ZARZĄDZENIA

I. AKTUALNE PRZEPISY DOTYCZĄCE PRAKTYKOWANIA POKUTY

1. Dni nakazane praktykowania pokuty

W Kościele powszechnym dniami i okresami pokutnymi są:

- a) poszczególne piątki całego roku;
- b) czas Wielkiego Postu.

W tych dniach wierni powinni:

- a) modlić się w sposób szczególny;

- b) wykonywać uczynki pobożności i miłości;
- c) podejmować akty umartwienia siebie przez wierniejsze wypełnianie własnych obowiązków;
- d) zwłaszcza zaś zachowywać post i wstrzemięźliwość (por. KPK, kan. 1249–1250).

2. Zachowanie postu i wstrzemięźliwości

Według kanonu 1250 „Wstrzemięźliwość od spożywania mięsa lub innych pokarmów, zgodnie z zarządzeniem Konferencji Episkopatu, należy zachowywać we wszystkie piątki całego roku, chyba że w danym dniu przypada jakaś uroczystość. Natomiast wstrzemięźliwość i post obowiązują w środę popielcową oraz w piątek Męki i Śmierci Pana naszego Jezusa Chrystusa”. Zachęca się, zgodnie z postanowieniem II Polskiego Synodu Plenarnego, do zachowania wstrzemięźliwości od pokarmów mięsnych w wigilię Bożego Narodzenia, ze względu na wyjątkowy charakter tego dnia w Polsce.

Biskupi przypominają, że wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych obowiązuje wszystkich, którzy ukończyli 14 rok życia. Post, czyli jeden posiłek do syta w ciągu dnia, obowiązuje wszystkich między 18 i 60 rokiem życia. Niemożliwość zachowania wstrzemięźliwości w piątek domaga się od katolika podjęcia innych form pokuty. Powstrzymanie się od zabaw obowiązuje w czasie Wielkiego Postu. Biskupi przypominają w ten sposób wszystkim uczestnikom zabaw oraz tym, którzy je organizują, by uszanowali dni pokuty, a zwłaszcza czas Wielkiego Postu (List Episkopatu Polski na temat przykazań kościelnych – 21 X 2003).

II. PRZEPISY DOTYCZĄCE ODPUSTÓW

(por. KPK, kan. 992–997; Paweł VI, Konst. Ap.

Indulgentiarum Doctrina; Wykaz Odpustów. Normy i nadania. Wydanie wzorcowe według łacińskiego wydania 4” z 2004 r.)

1. Odpust jest to darowanie wobec Boga kary doczesnej za grzechy odpuszczone już co do winy; otrzymuje je wierny, odpowiednio

przygotowany po wypełnieniu pewnych określonych warunków, przez działanie Kościoła, który jako sługa odkupienia autorytatywnie rozporządza i dysponuje skarbcem zadośćuczynień Chrystusa i Świętych.

2. Odpust jest częściowy albo zupełny, zależnie od tego, czy uwalnia od kary doczesnej, należnej za grzechy w części lub w całości. Odpust częściowy jest oznaczany bez określania dni lub lat. Kryterium miary tego odpustu stanowi wysiłek i gorliwość z jaką ktoś wykonuje dzieło obdarzone odpustem częściowym. Mianowicie zyskującemu odpust Kościół przydziela ze swego skarbcza tyle darowania kary doczesnej, ile on sam jej otrzymuje przez wykonanie dobrej czynności. Stąd tym więcej będzie darowania, im więcej gorliwości okaże osoba zyskująca odpust.

3. Nikt nie może przekazywać innym osobom żyjącym odpustów, jakie sam zyskuje. Odpusty zarówno częściowe jak i zupełne mogą być zawsze ofiarowane za zmarłych na sposób wstawiennictwa.

4. Odpust zupełny można uzyskać tylko jeden w ciągu dnia. Jednakże w momencie śmierci wierny może uzyskać odpust zupełny, chociażby tego dnia zyskał już inny odpust zupełny.

Odpust częściowy można uzyskać kilka razy dziennie, chyba że co innego jest wyraźnie zaznaczone.

5. Do uzyskania odpustu zupełnego wymaga się wykonania dzieła obdarzonego odpustem oraz wypełnienia trzech następujących warunków:

- spowiedź sakramentalna;
- Komunia eucharystyczna,
- modlitwa w intencjach Ojca Świętego.

Ponadto wymaga się wykluczenia wszelkiego przywiązania do grzechu nawet powszedniego. Jeśli brakuje pełnej tego rodzaju dyspozycji, albo nie zostaną spełnione wyliczone warunki, wtedy odpust będzie tylko częściowy.

6. Wypada, by Komunia święta i modlitwa w intencjach Ojca Świętego miały miejsce w tym dniu, w którym wykonuje się dzieło obdarzone odpustem.

7. Po jednej spowiedzi sakramentalnej można uzyskać kilka odpustów zupełnych. Natomiast po jednej Komunii eucharystycznej i po jednej modlitwie w intencjach Ojca Świętego zyskuje się tylko jeden odpust zupełny.

8. Warunek dotyczący modlitwy w intencjach Ojca Świętego wypełnia się całkowicie przez odmówienie jeden raz „Ojcze nasz” i „Zdrowaś”. Pozostawia się wiernym swobodę wyboru jakiegokolwiek modlitwy zgodnie z ich pobożnością.

9. Jeżeli do uzyskania odpustu związanego z jakimś dniem wymagane jest nawiedzenie kościoła lub kaplicy, to można go dokonać od południa dnia poprzedzającego, aż do północy kończącej dzień oznaczony.

10. Wierni mogą uzyskać odpust zupełny wypełniając warunki określone w punkcie 5 i następujące dzieła obdarzone odpustem:

- adoracja Najświętszego Sakramentu trwająca przynajmniej przez pół godziny;
- pobożne przyjęcie błogosławieństwa udzielonego przez papieża Miastu i Światu (Urbi et orbi) lub przez błogosławieństwa papieskiego udzielonego przez biskupa – choćby tylko przez bezpośrednią transmisję telewizyjną lub radiową;
- nawiedzenie cmentarza w dniach od 1 do 8 listopada połączone z modlitwą – choćby tylko w myśli – za zmarłych (odpust ten może być ofiarowany tylko za dusze w czyśćcu cierpiące);
- pobożny udział w obrzędzie liturgicznym w Wielki Piątek i ucałowanie krzyża;
- pobożny udział w uroczystym obrzędzie eucharystycznym na zakończenie Kongresu Eucharystycznego;
- udział w rekolekcjach trwających przynajmniej przez trzy dni;
- publiczne odmówienie Aktu Wynagrodzenia w uroczystość NSPJ;
- publiczne odmówienie Aktu poświęcenia rodzaju ludzkiego Chrystusowi Królowi w uroczystość Chrystusa Króla;
- w uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła, każdy kto pobożnie używa przedmiotu religijnego (krzyża, różańca, szkaple-

-
- rza, medalika) poświęconego przez Papieża lub Biskupa i w tym dniu odmówi Wyznanie wiary;
- wysłuchanie w czasie misji kilku kazań i udział w uroczystym ich zakończeniu;
  - przystąpienie po raz pierwszy do Komunii św. lub udział w takiej pobożnej ceremonii;
  - odprawienie pierwszej Mszy św. lub pobożne uczestnictwo w niej;
  - odmówienie różańca w kościele, w rodzinie, we wspólnocie zakonnej (należy odmówić przynajmniej jedną część, jednakże pięć dziesiątek w sposób ciągły, z modlitwą ustną należy połączyć pobożne rozważanie tajemnic, w publicznym odmawianiu tajemnice winne być zapowiadane zgodnie z zatwierdzoną miejscową praktyką, w odmawianiu prywatnym wystarczy, że wier-ny łączy z modlitwą ustną rozważanie tajemnic);
  - odnowienie przez kapłana w 25-, 50-, 60-, 70-lecie święceń kapłańskich postanowienia wiernego wypełniania obowiązków swojego powołania, uczestniczenie w Mszy św. jubileuszowej;
  - czytanie Pisma św. z szacunkiem należnym słowu Bożemu, przynajmniej przez pół godziny;
  - nawiedzenie kościoła, w którym trwa Synod diecezjalny i odmówienie tam „Ojciec nasz” i „Wierzę”;
  - odmówienie w sposób uroczysty hymnu „Przed tak wielkim Sakramentem” w Wielki Czwartek;
  - uczestnictwo w uroczystej procesji eucharystycznej szczególnie w uroczystość Bożego Ciała;
  - publiczne odmówienie hymnu „Ciebie, Boga wysławiamy” w ostatnim dniu roku;
  - publiczne odmówienie hymnu „Przybądź Duchu” w Nowy Rok i w Zesłanie Ducha Świętego;
  - pobożne odprawienie Drogi Krzyżowej (przed stacjami prawnie erygowanymi, połączone z rozważaniem Męki i Śmierci Chrystusa i przechodzeniem od stacji do stacji; w publicznym odprawianiu wystarczy przechodzenie prowadzącego);

- pobożne nawiedzenie kościoła w święto tytułu i dnia 2 sierpnia (odpust Porcjunkuli) i odmówienie „Ojcze nasz” i „Wierzę”;
- pobożne nawiedzenie kościoła lub ołtarza w dniu jego uroczystego poświęcenia i odmówienie „Ojcze nasz” i „Wierzę”;
- pobożne nawiedzenie kościoła we Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych (Dniu Zadusznym) i odmówienie „Ojcze nasz” i „Wierzę” (odpust ten może być ofiarowany tylko za dusze w czyśćcu cierpiące);
- pobożne nawiedzenie kościoła lub kaplicy zakonnej w święta Założyciela i odmówienie tam „Ojcze nasz” i „Wierzę”;
- udział w czynności świętej, której przewodniczy wizytator w czasie odbywania wizytacji pasterskiej;
- odnowienie przyrzeczeń chrztu św. w czasie nabożeństwa Wigilii Paschalnej lub w rocznicę swego chrztu;
- pobożne nawiedzenie jednej z czterech patriarchalnych bazylik rzymskich i odmówienie tam „Ojcze nasz” i „Wierzę”;
- pobożne nawiedzenie bazyliki mniejszej i odmówienie tam „Ojcze nasz” i „Wierzę” w: uroczystość tytułu, w uroczystość św. ap. Piotra i Pawła, w dniu 2 sierpnia, w którym przypada odpust „Porcjunkuli”, raz w roku w dniu wybranym przez wiernego;
- pobożne nawiedzenie kościoła katedralnego i odmówienie tam „Ojcze nasz” i „Wierzę” w: uroczystość tytułu, w uroczystość św. ap. Piotra i Pawła, w święto Katedry św. Piotra Apostoła, w rocznicę poświęcenia Bazyliki Laterańskiej (9 listopada), w dniu 2 sierpnia, w którym przypada odpust „Porcjunkuli”;
- pobożne nawiedzenie sanktuarium ustanowionego przez kompetentną władzę kościelną i odmówienie tam „Ojcze nasz” i „Wierzę” w: uroczystość tytułu, raz w roku w dniu wybranym przez wiernego oraz ilekroć uczestniczy w pielgrzymce, która odbywa się przy licznych udziale wiernych;
- udział w świętych czynnościach sprawowanych w jakimś kościele stacyjnym w dniu wyznaczonym dla danego kościoła;
- w momencie śmierci, o ile wierny miał za życia zwyczaj od-

mawiania jakichkolwiek modlitw (w tym wypadku wymieniony warunek zastępuje trzy zwyczajne warunki uzyskania odpustu zupełnego), dla uzyskania tego odpustu chwalebną rzeczą jest posługiwać się krucyfiksem lub krzyżem.

- Odmówienie wobec publicznie wystawionego lub też przechowywanego w tabernakulum Najświętszego Sakramentu Koronki do Bożego Miłosierdzia. Jeżeli zaś ci wierni z powodu choroby (lub innej słusznej racji) nie będą mogli wyjść z domu, ale odmówią Koronkę do Miłosierdzia Bożego z ufnością i z pragnieniem miłosierdzia dla siebie oraz gotowością okazania go innym, to pod zwykłymi warunkami również zyskują odpust zupełny, z zachowaniem przepisów co do „mających przeszkodę”, zawartych w normach 24 i 25 Wykazu odpustów. W innych zaś okolicznościach odpust będzie częściowy.

III. MSZE ŚWIĘTE ZA PARAFIAN (por. KPK 534 § 1)

Proboszczowie i kapłani, którzy posiadają wszystkie prawa proboszczowskie, mają obowiązek odprawiania Mszy św. za parafian:

A. we wszystkie niedziele,

B. w następujące uroczystości:

1. Boże Narodzenie,
2. Nowy Rok,
3. Objawienie Pańskie,
4. Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej,
5. Wniebowzięcia NMP,
6. Wszystkich Świętych,
7. Tytułu lub Patrona Parafii.

IV. MSZE ŚWIĘTE W DOMU CHOREGO

(zob. *Wsluchani w Ducha. Uchwały II Synodu Archidiecezji Katowickiej* 388)

Chorym lub wiernym w podeszłym wieku należy proponować co jakiś czas sprawowanie Eucharystii w ich domach z udziałem najbliższych.

W związku z ogólnym zezwoleniem na odprawianie Mszy św. w mieszkaniu chorego, przypomina się, że poza miejscem poświęconym można Eucharystię celebrować na odpowiednim stole, zawsze jednak przykrytym obrusem i korporałem (OWMR 297).

V. KOMUNIA ŚW. POD DWIEMA POSTACIAMI

(OWMR 281–283)

281. Ze względu na wymowę znaku Komunia święta nabiera pełniejszego wyrazu, gdy jest przyjmowana pod obiema postaciami. W tej bowiem formie ukazuje się w doskonalszym świetle znak Uczty eucharystycznej i jaśniej wyraża się woła dopełnienia nowego i wiecznego przymierza we Krwi Pana; jaśniej też uwydatnia się związek istniejący pomiędzy Ucztą eucharystyczną a ucztą eschatologiczną w królestwie Ojca.

282. Niech duszpasterze dołożą starań, aby wiernym, którzy uczestniczą w obrzędzie Komunii pod obiema postaciami lub są wtedy obecni, przypominali w sposób możliwie dla nich dostępny katolicką naukę Soboru Trydenckiego o Komunii świętej. Przede wszystkim mają wiernych nauczać, że według katolickiej wiary przyjmuje się całego Chrystusa i prawdziwy Sakrament także pod jedną tylko postacią; dlatego ci, którzy przyjmują tylko jedną postać, gdy idzie o owoce Komunii, nie są pozbawieni żadnej łaski koniecznej do zbawienia.

Ponadto niech nauczą, że co do udzielania sakramentów Kościół może ustalać lub zmieniać to, co uznaje za słuszne ze względu na cześć należną sakramentom lub na pożytek przyjmujących, stosownie do

okoliczności rzeczy, czasu i miejsca, z zachowaniem istotnej treści sakramentów. Równocześnie niech zachęcają wiernych, by z większą gorliwością uczestniczyli w obrzędzie, w którym znak Uczty eucharystycznej ukazuje się w pełniejszym blasku.

283. Komunia święta pod obiema postaciami jest dozwolona w przypadkach przewidzianych w rytuale. Ponadto mogą ją przyjmować następujące osoby:

- a) kapłani, którzy nie mogą celebrować ani koncelebrować;
- b) diakon i usługujący, którzy pełnią swoje funkcje we Mszy świętej;
- c) członkowie zgromadzeń w Mszy konwentualnej oraz Mszy zgromadzenia, alumni seminarium, uczestnicy rekolekcji lub zebrania jakiegoś zespołu duszpasterskiego.

Biskup diecezjalny może ustalić dla swej diecezji zasady dotyczące udzielania Komunii świętej pod obiema postaciami. Zasady te obowiązują także w kościołach zakonnych oraz w małych grupach. Miejscowemu biskupowi udziela się też władzy zezwalania na Komunię świętą pod obiema postaciami, ilekroć uzna to za słuszne kapłan sprawujący pasterską pieczę nad powierzoną mu wspólnotą. Winien być jednak spełniony warunek, aby wierni zostali przedtem należycie pouczeni, by wykluczone było niebezpieczeństwo znieważenia Najświętszego Sakramentu, a sam obrzęd nie okazał się za trudny do wykonania z powodu zbyt dużej liczby uczestników lub z innej przyczyny (...).

Zaleca się udzielanie komunii świętej pod dwiema postaciami w czasie mszy świętej wieczerzy Pańskiej i w trakcie wigilii paschalnej, w uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa oraz w miarę możliwości na mszach świętych w tygodniu lub sprawowanych dla mniejszych grup wiernych. Każdy prezbiter przewodniczący mszy świętej może ze względu na dobro duchowe wiernych podjąć decyzję o udzieleniu komunii świętej pod dwiema postaciami.

(zob. *Wsluchani w Ducha. Uchwały II Synodu Archidiecezji Katowickiej* 376)

VI. DWUKROTNE PRZYJĘCIE KOMUNII ŚW. TEGO SAMEGO DNIA

Kan. 917 nowego KPK daje ogólne zezwolenie na ponowne przyjęcie Komunii św. tego samego dnia, ale jedynie w czasie Mszy św. Poza Mszą św. KPK zezwala, a nawet zaleca ponowne przyjęcie Komunii św. w formie wiatyku.

VII. WIECZNA ADORACJA W ARCHIDIECEZJI

Przepisy co do urządzenia adoracji są następujące:

1. Wieczną adorację rozpoczyna się rano po pierwszej Mszy św. o godzinie 6.00, a kończy się wieczorem o 18.00 udzieleniem błogosławieństwa sakramentalnego, a następnie Mszą św. ku czci Najświętszego Sakramentu. Poleca się wtedy koncelebrować Mszę św., o ile jest więcej kapłanów w parafii, by inne Msze św. nie stanowiły przeszkody do adoracji.

Zawsze przypominamy wiernym, że Msza św. jest najwyższą formą adoracji i jest jej źródłem i najwyższym zakończeniem. Adoracja nie może być czymś oderwanym od Mszy św. W pierwszej, rannej Mszy św. konsekrujemy wobec tego dwie hostie, z których jedna przeznaczona jest na wystawienie.

2. Wieczna adoracja zostaje zawieszona:
  - a) od dnia 24 grudnia do 6 stycznia włącznie,
  - b) w Środę Popielcową,
  - c) od Niedzieli Palmowej aż do Niedzieli Białej włącznie,
  - d) w uroczystość Zesłania Ducha Świętego,
  - e) w uroczystość Ciała i Krwi Pańskiej,
  - f) w uroczystość Wszystkich Świętych i Dzień Zaduszny.
3. W niedziele i święta adoracja rozpoczyna się po ostatniej Mszy św. przed południem.
4. Księża dziekani mogą zezwolić dwom proboszczom na jednorazo-

wą zmianę dni adoracyjnych. Zamiana na dłuższy okres może się dokonać tylko za zgodą Ordynariusza.

5. W okazyjności wystawienia Najświętszego Sakramentu należy unikać skrzętnie tego wszystkiego, co w pewien sposób mogłoby przesłonić pragnienie Chrystusa, który ustanowił Najświętszą Eucharystię głównie po to, by nam była przystępna jako pokarm, pomoc i ulga. W związku z tym księża proboszczowie dołożą wszelkich starań, by wierni wzięli w dniu adoracji pełny udział w Mszy św. razem z Komunią św.

PLAN WIECZNEJ ADORACJI NAJŚWIĘTSZEGO SAKRAMENTU

STYCZEŃ

1. —
2. —
3. —
4. —
5. —
6. —
7. Lipiny Śląskie, Św. Augustyna
8. Poręba, Św. Maksymiliana Marii Kolbego
9. Leszczyny, Św. Andrzeja Boboli
10. Szczekowice, Matki Bożej Pośredniczki Wszelkich Łask
11. Pielgrzymowice, Św. Katarzyny
12. Piotrowice, Najświętszego Serca Pana Jezusa i Św. Jana Bosko
13. Łagiewniki Śląskie, Św. Jana Nepomucena
14. Krostoszowice, Św. Jana Nepomucena
15. Chorzów Batory, Najświętszego Serca Pana Jezusa
16. Radzionków, Św. Wojciecha
17. Stare Panewniki, Św. Antoniego Padewskiego
18. Lędziny, Św. Klemensa
19. Kamionka, Św. Urbana PM
20. Wilkowyje, Matki Bożej Królowej Aniołów
21. Szopienice, Św. Jadwigi
22. Bujaków, Św. Mikołaja
23. Orzegów, Św. Michała Archanioła
24. Skrzyszów, Św. Michała Archanioła
25. Jastrzębie Zdrój, Św. Barbary i Św. Józefa
26. Chorzów Batory, Wniebowzięcia NMP
27. Jastrzębie Zdrój, Najświętszego Serca Pana Jezusa

28. Ruda Śl. Południowa, Św. Piusa X
29. Koszutka, Najświętszego Serca Pana Jezusa
30. Chorzów Stary, Św. Marii Magdaleny
31. Rybnik, Matki Boskiej Bolesnej

LUTY

1. Kleszczów, Matki Boskiej Częstochowskiej
2. Chudów, NMP Królowej Aniołów
3. Łaziska Rybnickie, Wszystkich Świętych
4. Reta-Goj, Św. Antoniego Padewskiego
5. Jankowice Pszczyńskie, Św. Izydora
6. Kosztowy, Matki Boskiej Częstochowskiej
7. Bykowina, Św. Barbary
8. Pogrzebień, Św. Bartłomieja Apostoła
9. Gołkowice, Podwyższenia Krzyża Św. i Św. Anny
10. Golasowice, Narodzenia NMP
11. Radlin Górny, Św. Izydora
12. Kokoszyce, Niepokalanego Serca Maryi
13. Welnowiec, NMP Wspomożenia Wiernych
14. Zawada, Podwyższenia Krzyża Św.
15. Wisła Wielka, Trójcy Przenajświętszej
16. Bogucice, Św. Szczepana
17. Bańgów, Św. Jana Sarkandra
18. Paniówki, Św. Urbana
19. Czernica, NMP Królowej Polski
20. Chałupki, Narodzenia NMP
21. Godula, Ścięcia Św. Jana Chrzciciela
22. Bielszowice, Św. Marii Magdaleny
23. Wodzisław Śląski, Św. Herberta B
24. Gierałtowiec, Matki Boskiej Szkaplerznej
25. Tychy, Ducha Świętego
26. Górki, Św. Apostołów Piotra i Pawła

27. Mysłowice, Kościół Narodzenia NMP, (Parafia Krzyża Świętego)
28. Krzyżkowice, Najświętszego Serca Pana Jezusa

MARZEC

1. Wodzisław Śląski, Ducha Świętego
2. Książenice, Niepokalanego Serca NMP
3. Łaziska Górne, Matki Boskiej Król. Różańca Św.
4. Ławki, Ciała i Krwi Pańskiej
5. Turza Śląska, Matki Boskiej Fatimskiej
6. Międzyrzecze Pszczyńskie, Wniebowzięcia NMP
7. Lyski, Św. Małgorzaty Dz M
8. Tychy, Św. Franciszka z Asyżu i Św. Klary
9. Dubielec, NMP Matki Sprawiedliwości i Miłości Społecznej
10. Pszczyzna, Miłosierdzia Bożego
11. Krasowy, Św. Józefa
12. Radoszowy, Św. Jacka
13. Kamień, Świętych Apostołów Piotra i Pawła
14. —
15. Dąbrówka Mała, Św. Antoniego Padewskiego
16. Osiedle Witosa, Podwyższenia Krzyża Św. i Św. Herberta
17. Paruszowiec, Św. Jana Sarkandra
18. Śmiłowice, Matki Boskiej Częstochowskiej
19. Kobielice, NMP Królowej Polski
20. Tychy, Św. Jadwigi
21. Adamowice, NMP Królowej Aniołów
22. Siemianowice Śląskie, Św. Antoniego Padewskiego
23. Ruda Śląska, Św. Józefa
24. Brynów, Najświętszych Imion Jezusa i Maryi
25. Bojszowy Nowe, NMP Uzdrawienia Chorych
26. Krzyżowice, Św. Michała Archaniola
27. Osiny, Św. Józefa Robotnika
28. Imielin, Matki Boskiej Szkaplerznej

29. Chorzów, Św. Barbary
30. Bieruń Stary, Kościół Św. Walentego
31. Gaszowice, Opatrzności Bożej

KWIECIEŃ

1. Żory, Świętych Apostołów Filipa i Jakuba
2. Świętochłowice, Świętych Apostołów Piotra i Pawła
3. Dąbrówka Wielka, Matki Boskiej Wspomożenia Wiernych
4. Chorzów, Św. Floriana
5. Piekary Śląskie, Imienia NMP i Św. Bartłomieja
6. Bieruń Nowy, Najświętszego Serca Pana Jezusa
7. Zamysłów, Niepokalanego Poczęcia NMP
8. Katowice, Chrystusa Króla
9. Popielów, Trójcy Świętej
10. Żory, Miłosierdzia Bożego
11. Radzionków, Św. Wojciecha BM
12. Chorzów, Św. Józefa
13. Chorzów, Św. Antoniego Padewskiego
14. Michałkowice, Św. Michała Archanioła
15. Brzeźce, Matki Boskiej Szkaplerznej
16. Przegędza, Podwyższenia Krzyża Św.
17. Kleszczówka, Św. Brata Alberta
18. Nieboczowy, Św. Józefa Robotnika
19. Biertułtowy, Wniebowzięcia NMP
20. Zazdrość, Miłosierdzia Bożego
21. Bzie Zameckie, Świętych Apostołów Piotra i Pawła
22. Frydek, NMP Królowej Wszechświata
23. Rybnik, Św. Antoniego Padewskiego
24. Pawłowice Śląskie, Podwyższenia Krzyża Św.
25. Bojszowy, Narodzenia Św. Jana Chrzciciela
26. Mokre, Św. Wawrzyńca
27. Zawada, Przemienienia Pańskiego

28. Katowice, Przemienienia Pańskiego
29. Baranowice, Św. Jadwigi
30. Wirek, Św. Wawrzyńca i Św. Antoniego

MAJ

1. —
2. Czulów, Krzyża Św.
3. Pstrązna, Św. Mikołaja
4. Piasek, Najświętszego Serca Pana Jezusa
5. Tychy, Św. Krzysztofa
6. Studzienice, Św. Jana Chrzciciela
7. Piaśniki, Najświętszego Serca Pana Jezusa
8. Grzawa, Ścięcia Św. Jana Chrzciciela
9. Czerwionka, Najświętszego Serca Pana Jezusa
10. Przelajka, Wniebowzięcia NMP
11. Ligocka Kuźnia, Św. Wawrzyńca
12. Orzepowice, Św. Floriana
13. Knurów, Świętych Cyryla i Metodego
14. Wirek, Św. Andrzeja Boboli
15. Gostyń Śląska, Podwyższenia Krzyża Św.
16. Halemba, Matki Boskiej Różańcowej
17. Giszowiec, Św. Stanisława Kostki
18. Bytków, Ducha Świętego
19. Rój, Podwyższenia Krzyża Św.
20. Tychy, Św. Jana Chrzciciela
21. Jastrzębie Zdrój, NMP Matki Kościoła
22. Bełk, Św. Jana Sarkandra
23. Syrynia, Św. Antoniego Padewskiego
24. Pawłów, Św. Pawła Apostoła
25. Kobiór, Wniebowzięcia NMP
26. Jastrzębie Zdrój, Podwyższenia Krzyża Św.
27. Zwonowice, Matki Boskiej Różańcowej

28. Wyry, Najświętszego Serca Pana Jezusa
29. Jaśkowice Śląskie, Św. Jana Chrzciciela
30. Klimzowiec, Św. Franciszka z Asyżu
31. Godów, Św. Józefa Robotnika

CZERWIEC

1. Suszec, Św. Stanisława BM
2. Paprocany, Najświętszego Serca Pana Jezusa
3. Rybnicka Kuźnia, Wniebowzięcia NMP
4. Orłowiec, Matki Bożej Uzdrawienia Chorych
5. Chorzów Batory, Jezusa Chrystusa Dobrego Pasterza
6. Mikołów, Św. Wojciecha
7. Pawłowice Śląskie, Św. Jana Chrzciciela
8. Rydułtowy, Św. Jerzego
9. Jankowice Rybnickie, Bożego Ciała
10. Tychy, Św. Marii Magdaleny
11. Kryry, Św. Karola Boromeusza
12. Krywałd, Św. Antoniego Padewskiego i Św. Barbary
13. Tysiąclecie Górne, Matki Boskiej Piekarskiej
14. Bieruń Nowy, Św. Barbary
15. Tysiąclecie Dolne, Podwyższenia Krzyża Św. i MB Uzdrawienia Chorych
16. Kłodnica, Podwyższenia Krzyża Św.
17. Szarlej, Trójcy Przenajświętszej
18. Czuchów, Wniebowzięcia NMP
19. Jedłownik, MB Wszechpośredniczki Łask i św. Antoniego
20. Mysłowice, Ścięcia Św. Jana Chrzciciela
21. Piekary, Św. Rodziny
22. Buków, Matki Boskiej Nieustającej Pomocy
23. Czyżowice, Chrystusa Króla
24. Rybnik – Niedobczyce MB Różańcowej
25. Brzęczkowice, Matki Boskiej Bolesnej

26. Ochojec, Św. Jacka
27. Borowa Wieś, Św. Mikołaja
28. Wielopole, Św. Katarzyny i Matki Boskiej Różańcowej
29. Wodzisław Śląski, Podwyższenia Krzyża Św.
30. Wodzisław Śląski, Wniebowzięcia NMP

LIPIEC

1. Borynia, Matki Boskiej Piekarskiej
2. Łąka, Św. Mikołaja
3. Rowień, Niepokalanego Serca NMP
4. Czerwionka, Św. Józefa Oblubieńca NMP
5. Rogoźna, NMP Matki Kościoła
6. —
7. Tychy, Bł. Karoliny
8. Tychy, Świętej Rodziny
9. Mysłowice, Najświętszego Serca Pana Jezusa
10. Zarzecze, Matki Boskiej Wspomożenia Wiernych
11. Gostyń Śląska, Świętych Apostołów Piotra i Pawła
12. Tychy, Świętego Benedykta
13. —
14. Orzesze, Św. Wawrzyńca
15. Jejkowice, Matki Boskiej Szkaplerznej i Św. Piusa X
16. Chwałęcice, Św. Barbary
17. Ruda Śląska, Matki Boskiej Różańcowej
18. Rojca, Wniebowzięcia NMP
19. Wola, Św. Urbana PM
20. —
21. Szopienice, Matki Boskiej Nieustającej Pomocy
22. Halemba II, Bożego Narodzenia
23. Janów, Św. Anny
24. Łaziska Dolne, Niepokalanego Serca NMP
25. Łędziny, Matki Bożej Różańcowej

-
26. —
  27. Świerklany, Św. Anny
  28. —
  29. —
  30. Rogów, Najświętszego Serca Pana Jezusa
  31. —

SIERPIEŃ

1. Siemianowice Śląskie, Krzyża Św.
2. Murcki, Najświętszego Serca Pana Jezusa
3. Paniowy, Św. Apostołów Piotra i Pawła
4. Kończyce, Bożego Ciała
5. —
6. Tychy, Miłosierdzia Bożego
7. Kobyła, Niepokalanego Serca Maryi
8. Ćwiklice, Św. Marcina
9. Cielmice, Narodzenia Św. Jana Chrzciciela
10. Tychy, Św. Maksymiliana Kolbego
11. Skrbeńsko, Najświętszego Serca Pana Jezusa
12. Czarków, Św. Józefa Robotnika
13. Brynów, Św. Rodziny i Św. Maksymiliana Kolbego
14. Michałkowice, Św. Michała Archanioła
15. —
16. —
17. Rybnik, Św. Jadwigi Śląskiej
18. —
19. Góra, Św. Barbary
20. Brzeziny Śląskie, Najświętszego Serca Pana Jezusa
21. —
22. Mikołów, NMP Matki Zbawiciela
23. Brzeziny n. Odrą, Świętych Apostołów Mateusza i Macieja
24. Ruptawa, Niepokalanego Serca NMP

25. Radlin II, Św. Marii Magdaleny
26. Załęże, Św. Józefa
27. Jastrzębie Górne, Św. Katarzyny
28. —
29. —
30. Chorzów, Św. Antoniego Padewskiego
31. Czarny Las, Ducha Świętego

WRZESIEŃ

1. Olza, NMP Królowej Pokoju
2. Pszczyna, Św. Jana Pawła II
3. Bańgów, Św. Jana Sarkandra
4. Niewiadom, Miłosierdzia Bożego
5. Bykowina, Najświętszego Serca Pana Jezusa
6. Katowice, Przemienienia Pańskiego
7. Wola-Osiedle, Matki Boskiej Piekarskiej
8. Piotrowice, Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa
9. Zawiesz, Męczeństwa Św. Jana Chrzciciela
10. Szczygłowice, NMP Królowej Świata
11. Dzieckowice, Wszystkich Świętych
12. Ochojec, Matki Boskiej Częstochowskiej
13. Dębieńsko, Św. Jerzego
14. Łaziska Średnie, Męczeństwa Św. Jana Chrzciciela
15. Wilcza, Św. Mikołaja Bpa
16. Chełm Śląski, Trójcy Przenajświętszej
17. Połomia, Nawiedzenia NMP
18. Żytna, Kościół Św. Jana
19. Hołdunów, Chrystusa Króla
20. Boguszowice Osiedle, Św. Barbary
21. Boguszowice, Najświętszego Serca Pana Jezusa
22. Chorzów, Św. Barbary
23. Jastrzębie Zdrój, Miłosierdzia Bożego

24. Wesoła, Matki Boskiej Fatimskiej
25. Chorzów Batory, Wniebowzięcia NMP
26. Katowice, Katedra Chrystusa Króla
27. Katowice, Świętych Apostołów Piotra i Pawła
28. Osiny, Ducha Świętego
29. Katowice, Św. Michała Archanioła
30. Józefowiec, Św. Józefa Robotnika

PAŹDZIERNIK

1. Zadole, Matki Boskiej Różańcowej
2. Szeroka, Wszystkich Świętych
3. Mysłowice, Krzyża Świętego
4. Kalwaria Pszowska, Zmartwychwstania Pańskiego
5. Pszów, Narodzenia NMP
6. Chropaczów, Matki Boskiej Różańcowej
7. Wilchwy, Matki Boskiej Częstochowskiej
8. Zgoń, Św. Antoniego Padewskiego
9. Załęska Hałda, Świętych Cyryla i Metodego
10. Jastrzębie Zdrój, Św. Brata Alberta
11. Rybnik, Św. Józefa Robotnika
12. Golejów, Chrystusa Króla
13. Pszczyna, Podwyższenia Krzyża Św. i Matki Boskiej Częstochowskiej
14. Chwałowice, Św. Teresy od Dzieciątka Jezus
15. Gardawice, Św. Maksymiliana Kolbego
16. Urbanowice, Matki Boskiej Pośredniczki Wszelkich Łask
17. Knurów, Matki Boskiej Częstochowskiej
18. Stara Wieś, Św. Jadwigi
19. Józefka, Św. Józefa
20. —
21. Katowice-Piotrowice, MB Fatimskiej
22. Chorzów, Św. Wawrzyńca

23. Kamień, Św. Brata Alberta
24. Chorzów, Św. Józefa
25. Palowice, Trójcy Przenajświętszej
26. Jastrzębie, MB Częstochowskiej
27. Studzionka, Wniebowzięcia NMP
28. Ornontowice, Św. Michała Archanioła
29. Wisła Mała, Św. Jakuba Starszego, Apostoła
30. Wirek, Św. Wawrzyńca i Św. Antoniego
31. Brynów, Najświętszych Imion Jezusa i Maryi

LISTOPAD

1. —
2. —
3. Przyszowice, Św. Jana Nepomucena
4. Raszczyce, Świętych Apostołów Szymona i Judy Tadeusza
5. Niedobczyce, Najświętszego Serca Pana Jezusa
6. Ruda Śląska, Św. Józefa
7. —
8. Miedźna, Św. Klemensa
9. Morgi, Św. Jacka
10. Goławiec, Wniebowzięcia NMP
11. Szczerbice, Św. Maksymiliana Kolbego
12. Podlesie Śląskie, Matki Boskiej Częstochowskiej
13. Wartogłowiec, Św. Józefa Robotnika
14. —
15. Lubomia, Św. Marii Magdaleny
16. Mikołów, Św. Wojciecha
17. Dąbrówka Wielka, Matki Boskiej Wspomożenia Wiernych
18. Łędziny, Św. Anny
19. Brzezinka, Nawiedzenia NMP
20. Radostowice, Imienia Maryi
21. Piekary Śląskie, Imienia NMP i Św. Bartłomieja

22. Gorzyce Śląskie, Św. Anioła Stróża
23. Kostuchna, Trójcy Przenajświętszej
24. Zawodzie, Opatrzności Bożej
25. Rybnik, Św. Antoniego Padewskiego
26. Chorzów, Ducha Świętego
27. Siemianowice Śląskie, Św. Antoniego Padewskiego
28. Siemianowice Śląskie, Zmartwychwstania Pańskiego
29. Niewiadom, Bożego Ciała i Św. Barbary
30. Bieruń Stary, Św. Bartłomieja Apostoła

GRUDZIEŃ

1. Goczałkowice, Św. Jerzego
2. Świętochłowice, Świętych Apostołów Piotra i Pawła
3. Maciejkowice, Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i Św. Rozalii
4. Stanowice, Św. Jacka
5. Mszana, Św. Jerzego
6. Moszczenica Śląska, Matki Boskiej Różańcowej
7. Janów Miejski, Niepok. Poczęcia NMP i Św. Maksymiliana Kolbego
8. Katowice, Wniebowzięcia NMP
9. Głożyny, Niepokalanego Serca Maryi
10. Kozłowa Góra, Matki Boskiej Nieustającej Pomocy
11. Dąb, Świętych Jana i Pawła MM.
12. Markłowice, Św. Stanisława BM
13. Żory, Św. Stanisława BM
14. Orzesze, Nawiedzenia NMP
15. Brynów, Podwyższenia Krzyża Św.
16. Makoszowy, Świętych Jana i Pawła MM.
17. Rudziczka, Św. Maksymiliana Marii Kolbego
18. Warszawice, Św. Mikołaja
19. Zgoda, Św. Józefa
20. Woszycy, Świętych Apostołów Piotra i Pawła

- 21. —
- 22. Kłokocin, Św. Józefa
- 23. —
- 24. —
- 25. —
- 26. —
- 27. —
- 28. —
- 29. —
- 30. —
- 31. —

Codzienna Adoracja Najświętszego Sakramentu

Chorzów, Św. Jadwigi
Chorzów Batory, NSPJ
Czerwionka-Leszczyny, św. Andrzeja Boboli
Jastrzębie Zdrój, Miłosierdzia Bożego
Katowice, Katedra Chrystusa Króla
Katowice, Niepokalanego Poczęcia NMP
Katowice, Świętych Apostołów Piotra i Pawła
Katowice-Giszowiec, Św. Barbary
Katowice-Józefowiec, Św. Józefa Robotnika
Katowice-Koszutka, Najświętszego Serca Pana Jezusa
Katowice-Panewniki, Bazylika Św. Ludwika i Wniebowzięcia NMP
Mikołów, Bazylika Św. Wojciecha
Ruda Śląska-Kochłowice, Trójcy Przenajświętszej
Ruda Śląska-Nowy Bytom, Św. Pawła
Piekary Śląskie, Bazylika Imienia NMP i św. Bartłomieja
Piekary Śląskie, Św. Rodziny
Pszczyna, Wszystkich Świętych
Rybnik, Królowej Apostołów
Rybnik, Kaplica akademicka św. Edyty Stein (od października do czerwca)

Rybnik-Boguszowice, Św. Barbary
 Siemianowice Śl., Św. Krzyża
 Świętochłowice, Świętych Apostołów Piotra i Pawła
 Tychy, Św. Marii Magdaleny
 Tychy, Miłosierdzia Bożego
 Wodzisław Śląski, Wniebowzięcia NMP
 Żory, Świętych Apostołów Filipa i Jakuba

Szczegółowy plan adoracji proszę sprawdzić na stronie internetowej parafii

VIII. BIERZMOWANIE W KATEDRZE

W roku 2019 ustala się następujące czwartki na terminy udzielania bierzmowania w Katedrze:

4 kwietnia, 23 maja, 27 czerwca, 10 października, 21 listopada.

W mocy pozostaje ustalona praktyka: przygotowanie katechetyczne i spowiedź w parafii zgłaszającej; zgłoszenie na 10 dni przed terminem w Wydziale Duszpasterskim Kurii Archidiecezjalnej (por. Okólnik duszpasterski 6/86).

W dniu bierzmowania:

- wprowadzenie liturgiczne w katedrze o godz. 17.00,
- Msza św. z udzielaniem sakramentu bierzmowania o godz. 18.00.

IX. ROZGRZESZANIE OD CENZUR WIĄŻĄCYCH MOCĄ SAMEGO PRAWA

**Dekret o udzieleniu spowiednikom władzy delegowanej rozgrzeszania
 od cenzur wiążących mocą samego prawa**

(S2 w aktach wykonawczych II Synodu Archidiecezji Katowickiej)

1. Spośród kar wiążących mocą samego prawa – z zachowaniem uprawnień, jakie na mocy prawa przysługują kanonikowi penitencjarzowi kapituły katedralnej (kan. 508 *Kodeksu prawa kanonicznego*) oraz spowiednikom w niebezpieczeństwie śmierci (kan. 976)

- i w wypadku, gdy penitentowi jest trudno pozostać w grzechu do czasu uzyskania zwolnienia z cenzury wiążącej mocą samego prawa, jeszcze nie deklarowanej (kan. 1357 § 1–2) – udzielam w myśl kan. 1355 § 2 władzy rozgrzeszania z kary ekskomuniki za przewrwanie ciąży po zaistnieniu skutku (kan. 1398) oraz z innych kar, niezastrzeżonych Stolicy Apostolskiej następującym kapłanom:
- a. protonotariuszom apostolskim, prałatom honorowym i kapelanom Jego Świątobliwości;
  - b. kanonikom gremialnym i honorowym Kapituły Katedralnej;
  - c. dziekanom i wicediekanom oraz proboszczom i administratorom parafii;
  - d. wyższym przełożonym zakonnym;
  - e. wszystkim spowiednikom:
    - w czasie spowiedzi wielkanocnej;
    - w czasie misji, rekolekcji i dni skupienia;
    - w czasie kanonicznych wizytacji biskupich i odpustów parafialnych;
    - z okazji spowiedzi generalnych przynajmniej z okresu jednego roku;
    - z okazji spowiedzi narzeczonych, żołnierzy i więźniów;
    - z okazji spowiedzi w szpitalach i chorych, którzy nie wychodzą z mieszkania oraz kobiet ciężarnych;
    - w kościele katedralnym, w sanktuariach, bazylikach i tych kościołach, w których sprawowany jest sakrament pokuty i pojednania w stałym konfesjonale za zezwoleniem ordynariusza miejsca
2. Przed rozgrzeszeniem spowiednik winien zobowiązać penitenta do stanowczej poprawy na przyszłość i wyznaczyć mu odpowiednią pokutę oraz zadośćuczynienie za popełniono przestępstwo.
  3. Rozgrzeszenia od cenzury spowiednik udziela po wzbudzeniu odpowiedniej intencji przy użyciu prawem przepisanej formuły rozgrzeszenia lub formuły specjalnej (*Obrzędy pokuty*, „Dodatek 1”), którą należy odmówić przed absolucją z grzechów.

+ Wiktor Skworc

Arcybiskup Metropolita Katowicki

X. MIEJSCA STAŁEJ MOŻLIWOŚCI KORZYSTANIA Z SAKRAMENTU POKUTY I POJEDNANIA

1. Katedra Chrystusa Króla, Katowice
2. Bazylika Imienia NMP i św. Bartłomieja, Piekary Śląskie
3. Parafia NSPJ Misjonarzy Oblatów, Katowice-Kosztutka
4. Bazylika OO. Franciszkanów, Katowice-Panewniki
5. Parafia Królowej Apostołów, Księża Werbiści, Rybnik
6. Parafia Św. Jadwigi Śląskiej, Chorzów
7. Parafia Św. Marii Magdaleny, Tychy
8. Parafia Miłosierdzia Bożego, Jastrzębie Zdrój
9. Bazylika Św. Wojciecha, Mikołów

Szczegółowy plan godzin spowiadania proszę sprawdzić na stronie internetowej parafii.

XI. KATOLICKI TELEFON ZAUFANIA

(32) 253 05 00

XII. NADSYŁANIE SPRAWOZDAŃ I PROTOKOŁÓW

1. Księża dziekani wysyłają:
  - a) spis udzielonych w ubiegłym roku jurysdykcji i dyspens – do 1 lutego;
  - b) sprawozdania z odprawionych przez kapłanów rekolekcji – po konwencie wielkanocnym;
  - c) protokoły z konwentów, konferencji i wizytacji – do 4 tygodni po przeprowadzonych aktach.
2. Księża proboszczowie wysyłają:
  - a) zestawienie przychodów i rozchodów parafii w dwóch egzemplarzach – do 31 stycznia;
  - b) kontrakty dzierżawcze – do 1 listopada.

XIII. PLAN KOLEKT I ZBIÓREK NA 2018 ROK

I kwartał

- 1 stycznia – WŚSD
- 6 stycznia – misje
- 13 stycznia – potrzeby archidiecezji – na funkcjonowanie instytucji archidiecezjalnych zaangażowanych w apostołstwo słowa, m.in. radio eM
- 2 lutego – kolekta na zakony kontemplacyjne
- 10 lutego – potrzeby archidiecezji – na utrzymanie, remont i działalność domów rekolekcyjnych
- 10 marca – jałmużna postna
- 17 marca – zbiórka na Fundusz Misyjny *Ad Gentes*
- 24 marca – potrzeby archidiecezji – wsparcie Domu Księżych Emerytów i Sądu Metropolitalnego

II kwartał

- 19–20 kwietnia – Boży grób i chrześcijan w Ziemi Świętej (ofiary)
- 22 kwietnia – Wydział Teologiczny UŚ i KUL
- 28 kwietnia – Caritas archidiecezji
- 5 maja – WŚSD
- 2 czerwca – potrzeby archidiecezji – sfinansowanie prac związanych z odnowieniem kurii i katedry – pomnika historii
- 9 czerwca – Wydział Teologiczny UŚ
- 29 czerwca – Świętopietrze

III kwartał

- 7 lipca – WŚSD
- 4 sierpnia – Wydział Teologiczny UŚ
- 1 września – potrzeby archidiecezji – na działalność edukacyjno-wychowawczą wśród młodzieży w archidiecezji; utrzymanie kościoła akademickiego (krypta katedry)

- 15 września – Wydział Teologiczny UŚ
 29 września – WŚSD

IV kwartał

- 13 października – zbiórka na Fundację „Dzieło Nowego Tysiąclecia” (Dzień Papięski)
 20 października – misje
 3 listopada – renowacja katowickiej katedry
 10 listopada – zbiórka na Fundację Papięską Pomoc Kościołowi w Potrzebie
 24 listopada – potrzeby archidiecezji – na funkcjonowanie archiwum i muzeum archidiecezjalnego
 8 grudnia – zbiórka na Fundusz Pomocy Kościołowi na Wschodzie
 25 grudnia – Fundusz Obrony Życia (Pasterka)
 26 grudnia – Wydział Teologiczny UŚ

Wszystkie zbiórki przeprowadzamy przed kościołem.

Kolekty (z wyjątkiem na WŚSD i Caritas Archidiecezji Katowickiej) i zbiórki wpłacamy w kasie Kurii Metropolitalnej lub na konto *z podaniem tytułu wpłaty*

– BGŻ BNP PARIBAS **34 1600 1055 1848 6348 7000 0001**

Kolekty na Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne wpłacamy bezpośrednio do seminarium lub na konto –

GETIN NOBLE BANK II o/Katowice
72 1560 1111 0000 9070 0008 3645

Kolekty na Caritas Archidiecezji Katowickiej wpłacamy bezpośrednio do Caritas lub na konto –

GETIN NOBLE BANK II o/Katowice
90 1560 1111 0000 9070 0011 6398

TABELA ODPRAWIANIA MSZY OKOLICZNOŚCIOWYCH		
Dni Liturgiczne	Msze obrzędowe	Msze w różnych potrzebach Msze wotywne
1. Triduum Paschalne. 2. Niedziele: Adwentu, W. Postu, Wielkanocy. 3. Uroczystości. 4. Oktawa Wielkanocy. 5. Środa Popielcowa. Dni W. Tygodnia. Dzień Zaduszny.	Zabronione	
6. Niedziele: Okresu B. Narodzenia i zwykłe. 7. Święta. 8. Dni powszednie Adwentu od 17 do 24. grudnia. 9. Dni w oktavie Bożego narodzenia. 10. Dni powszednie W. Postu.	Dozwolone	Dozwolone z polecenia lub za zezwoleniem Ordynariusza, jeśli zajdzie poważniejsza potrzeba lub chodzi o pożytek duszpasterski.
11. Wspomnienie obowiązkowe. 12. Dni powszednie: Adwentu od 16, 12, Bożego Narodzenia od 2.01., okresu wielkanocnego	Dozwolone	Dozwolone gdy zajdzie rzeczywista potrzeba lub dla korzyści duszpasterskiej.
13. Zwykłe dni powszednie.	Dozwolone	

TABELA ODPRAWIANIA MSZY ŻALOBNYCH		
Dni liturgiczne	Msze żałobne	
	pogrzebowa	W I rocznicę, po otrzymaniu wiadomości, z okazji ostatecznego pogrzebania
1. Triduum Paschalne i Wielki Czwartek. 2. Uroczystości. 3. Niedziele: Adwentu, W. Postu, Wielkanocy.	Zabronione	
4. Niedziele: okresu Bożego Narodzenia, zwyczajnie.	Zabronione z prawa diecezjalnego	
5. Uroczystości nie nakazane 6. Środa Popielcowa 7. Święta.	Dozwolone	Zabronione
8 Dni w oktawie Bożego narodzenia 9. Dni powszednie: Adwentu. okresu Bożego narodzenia, W. Postu. okresu wielkanocnego. 10. Wspomnienia obowiązkowe	Dozwolone	
11. Dni powszednie w ciągu roku.	Dozwolone	
	Zabronione	

PRZYKAZANIA KOŚCIELNE

1. W niedziele i święta nakazane uczestniczyć we Mszy świętej i powstrzymać się od prac niekoniecznych.
2. Przynajmniej raz w roku przystąpić do sakramentu pokuty.
3. Przynajmniej raz w roku, w okresie wielkanocnym, przyjąć Komunię świętą.
4. Zachowywać nakazane posty i wstrzeźliwość od pokarmów mięsnych, a w czasie Wielkiego Postu powstrzymywać się od udziału w zabawach.
5. Troszczyć się o potrzeby wspólnoty Kościoła.

WYKŁADNIA DLA PIERWSZEGO, TRZECIEGO I CZWARTEGO PRZYKAZANIA KOŚCIELNEGO

PIERWSZE PRZYKAZANIE KOŚCIELNE:

Na terytorium Polski, świętami nakazanymi poza niedzielami są:

- 1 stycznia, Uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki Maryi
- 6 stycznia, Uroczystość Objawienia Pańskiego (tzw. Trzech Króli)
- czwartek po Uroczystości Trójcy Świętej, Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa (tzw. Boże Ciało)
- 15 sierpnia, Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny (Matki Bożej Zielnej)
- 1 listopada, Uroczystość Wszystkich Świętych
- 25 grudnia, Uroczystość Narodzenia Pańskiego (Boże Narodzenie).

W niedziele oraz inne dni świąteczne nakazane wierni są zobowiązani uczestniczyć we Mszy świętej oraz powstrzymywać się od wykonywania prac niekoniecznych, czyli tych prac i zajęć, które utrudniają:

- oddawanie Bogu czci,
- przeżywanie radości właściwej dniowi świątecznemu,

– korzystanie z należytego odpoczynku duchowego i fizycznego (zob. kan. 1247 KPK).

Nakazowi uczestniczenia we Mszy świętej czyni zadość ten, kto bierze w niej udział, gdziekolwiek jest odprawiana w obrządku katolickim (nie tylko rzymskim), bądź w sam dzień świąteczny, bądź też wieczorem dnia poprzedzającego (zob. kan. 1248 § 1 KPK).

Jeśli z braku kapłana lub z innej poważnej przyczyny nie można uczestniczyć w Eucharystii, zaleca się bardzo, ażeby wierni brali udział w liturgii Słowa, gdy jest ona odprawiana w kościele parafialnym lub innym świętym miejscu według przepisów wydanych przez biskupa diecezjalnego, albo poświęcali odpowiedni czas na modlitwę indywidualną w rodzinie lub grupach rodzin (zob. kan. 1248 § 2 KPK).

TRZECIE PRZYKAZANIE KOŚCIELNE:

Okres Wielkanocy obejmuje czas od Niedzieli Zmartwychwstania Pańskiego do Niedzieli Zesłania Ducha Świętego.

Podczas 205. Konferencji Episkopatu Polski Biskupów Diecezjalnych, która odbyła się w Warszawie, dnia 21 marca 1985 roku, Konferencja Episkopatu Polski ustaliła, że okres, w którym obowiązuje czas Komunii wielkanocnej, obejmować będzie okres od Środy Popielcowej do Niedzieli Trójcy Świętej.

CZWARTE PRZYKAZANIE KOŚCIELNE:

- Post obowiązuje w Środę Popielcową i w Wielki Piątek wszystkich między osiemnastym a sześćdziesiątym rokiem życia (zob. KPK 1251–1252).
- Wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych obowiązuje w Środę Popielcową oraz piątki całego roku z wyjątkiem uroczystości (zob. KPK 1251). Dotyczy wszystkich, którzy ukończyli cztertnasty rok życia. Zachęca się do zachowania wstrzemięźliwości także w Wigilię Narodzenia Pańskiego.

- Uzasadniona niemożliwość zachowania wstrzemięźliwości w piątek (np. zbiorowe żywienie) domaga się od chrześcijan podjęcia innych form pokuty.
- Powstrzymanie się od zabaw sprzyja opanowaniu instynktów i sprzyja wolności serca (zob. KKK 2043). Obowiązuje we wszystkie dni Wielkiego Postu.
- Nowelizacja zapisu czwartego przykazania nie zmienia w niczym dotychczasowego charakteru każdego piątku jako dnia pokutnego, w którym katolicy powinni „modlić się, wykonywać uczynki pobożności i miłości, podejmować akty umartwienia siebie przez wierniejsze wypełnianie własnych obowiązków, zwłaszcza zaś zachowywać wstrzemięźliwość” (zob. kan. 1249–1250). Wyjątkiem są jedynie przypadające wtedy uroczystości. Jeśli zatem w piątek katolik chciałby odstąpić ze słusznej przyczyny od pokutnego przeżywania tego dnia, winien uzyskać odpowiednią dispensę.

Warszawa, dnia 14 marca 2014 r.

Za zgodność:

+ Wojciech Polak
Sekretarz Generalny
Konferencji Episkopatu Polski